

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

**ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ
ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Σαράντης Νέστορας

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΓΣΟΥΝΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**

ΠΑΤΡΑ /06/2003

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6143
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

I.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
I.2. ΟΡΙΣΜΟΣ , ΕΝΝΟΙΑ & ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	4
I.3. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ & ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	6
I.4. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	7
I.4.1. Η εμφάνιση της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης στην Ελλάδα.	7
I.4.2. Η μεταπολεμική εξέλιξη της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης.	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

II.1. Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	14
II.2. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ	18
II.3. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ	21
II.4. ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	21
II.5. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	22
II.6. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	27
II.7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ	30
II.8. ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	31
II.9. Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ	32
II.10. ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

III. Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	34
III.1. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	35
Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί	35
Ενώσεις Συνεταιρισμών	38
Κοινοπραξίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων.	38
III.2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	65
III.3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	70
Προμηθευτικές εργασίες	70
Συγκέντρωση και κοινή διαχείριση προϊόντων.	71
Πιστωτικές εργασίες.	73
Διαχείριση και Διάθεση εφοδίων για λογαριασμό τρίτων.	75
Προσωπικό Συνεταιριστικών Οργανώσεων	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

I.V. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	
Συνεταιριστική Νομοθεσία	79
Συν/κές Οργανώσεις & Κρατική Παρέμβαση	79
Οι συν/κές & συν/κές Οργανώσεις	80
Το management των συν/κών Οργανώσεων	81
Οικονομική κατάσταση των συν/κών Οργανώσεων	82
Οι Συνεταιρισμοί	83

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	86
---------------------	----

Πρόλογος

Η μελέτη αυτή γίνεται στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας και μας απεικονίζει το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα πριν και μετά από την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

Βασική πηγή πληροφοριών μου ήταν τα στατιστικά δεδομένα των εκθέσεων της Αγροτικής Τράπεζας καθώς και το βιβλίο του « Συνεταιριστική Π.Σ Αβδελίνη καθώς και η Συνεταιριστική Πορεία.

Προσπάθησα να αποδώσω όσο γίνεται καλύτερα το θέμα και ευχαριστώ όλους όσους συνέβαλαν για την μελέτη του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος πριν και μετά την ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή οικονομική Κοινότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

II. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Ο ένας για όλους, όλοι για τον ένα»

Διεθνής Συνεταιριστική Αρχή

Ανάμεσα στο πλήθος των επιχειρήσεων που έχουν οικονομικούς σκοπούς και των οργανώσεων που επιδιώκουν κοινωνικούς στόχους οι συνεταιρισμοί αποτελούν το μοναδικό θεσμό που έχει διπλή υπόσταση : οικονομική και κοινωνική.

Ο συνεταιρισμός είναι ένα είδος συλλογικής οικονομικής συνεργασίας που επιτρέπει την κοινή και αλληλέγγυα αντιμετώπιση των προβλημάτων, την κοινή εκμετάλλευση και αξιοποίηση των παραγωγικών μέσων και την αύξηση του εισοδήματος του εξαιτίας της συλλογικής προσπάθειας των μελών του.

Για να επιτύχει το σκοπό του ο συνεταιρισμός αναπτύσσει οποιεσδήποτε νόμιμες δραστηριότητες με τις οποίες καλύπτει ολόκληρο το φάσμα της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων του.

Με την επιτυχία των συνεταιρισμών στον οικονομικό τομέα προωθούν εντυπωσιακά και την κοινωνική τους προσφορά προς τα μέλη τους. Με άλλα λόγια θα λέγαμε ότι ο συνεταιρισμός είναι μια μορφή οικονομικής συνεργασίας με κοινωνικό περιεχόμενο.

12. ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Παρά τη μακροχρόνια διάδοση του συνεταιριστικού θεσμού, δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί ένας ορισμός του συνεταιρισμού, που να είναι κοινά αποδεκτός από τις συνεταιριστικές κινήσεις όλων των χωρών και να καλύπτει όλα τα είδη των συνεταιρισμών και την ποικιλία των χαρακτηριστικών τους. Κοινό χαρακτηριστικό όμως όλων των ορισμών, που κατά καιρούς έχουν δοθεί σε θεωρητικό επίπεδο και έχουν διατυπωθεί στις διάφορες εθνικές νομοθεσίες «περί συνεταιρισμών», είναι ότι ο συνεταιρισμός αποτελεί μία *suis generis* εταιρία. Στα πλαίσια αυτά ο ελληνικός Νόμος 602/1915 «περί συνεταιρισμών», που ίσχυσε με διαφορές κατά καιρούς τροποποιήσεις μέχρι τη δεκαετία του '80, όριζε το συνεταιρισμό ως «εταιρία η οποία έχει μεταβλητό κεφάλαιο, αποτελείται από συνεταιρισμούς των οποίων ο αριθμός είναι επίσης μεταβλητός και επιδιώκει με την συνεργασία των συνεταίρων την παραγωγή της ιδιωτικής οικονομίας καθενός από αυτούς» (ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: νόμος 602 περί Συνεταιρισμών σελ.37). Ο ορισμός αυτός, που αναφερόταν σε όλα τα είδη συνεταιρισμών, δηλ. αστικούς και αγροτικούς συνεταιρισμούς, χαρακτηρίστηκε ως γενικός και ατελής γιατί δεν τόνιζε την ιδιαιτερότητα της εταιρίας αυτής στοιχείο που προσπάθησε να επισημάνει μετά 64 χρόνια ο εξειδικευμένος για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς Νόμος 921/1979 με τον ορισμό του για τον γεωργικό συνεταιρισμό. Κατά τον Ν.921/1979 «Γεωργικός Συνεταιρισμός» είναι ιδιότυπη εταιρία που αποτελείται από πρόσωπα ασχολούμενα κατά κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα με τη γεωργία, έχει μεταβλητό κεφάλαιο και αριθμό μελών και αποσκοπεί, με την ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των συνεταίρων, στην εξυπηρέτηση και προαγωγή της ιδιωτικής τους οικονομίας. Ο γεωργικός συνεταιρισμός αποβλέπει ακόμη και στην εξύψωση του κοινωνικού, επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών του, ως γεωργών (ΑΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ – ΑΡ.ΚΛΙΜΗ – ΑΓ. ΚΑΜΙΝΑΡΗ : ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ, Σελ. 35. Είναι εμφανές ότι ο Νόμος 921/1979, εν αντιθέσει προς τον Ν.602/1915, προσπαθεί πέρα από το χαρακτηριστικό *suis generis* στοιχείο να επισημάνει την ιδιωτική υπόσταση του συνεταιρισμού, να δώσει έμφαση στον πρωταρχικό σκοπό του συνεταιρισμού, δηλ. την εξυπηρέτηση της ιδιωτικής οικονομίας των συνεταίρων και να τονίσει την κοινωνική και επαγγελματική διάσταση του συνεταιρισμού. Στα ίδια περίπου πλαίσια, από πλευράς ορισμού του συνεταιρισμού, κυμαίνεται και ο ορισμός που

δίδει ο Ν.1541/1985 «περί αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων» που αντικατέστησε τον Ν. 921/1979.

Ανεξάρτητα όμως από τους πιο πάνω ορισμούς καθώς και άλλους παρεμφερείς σε ευρωπαϊκό κα διεθνές επίπεδο, ο χαρακτηρισμός του συνεταιρισμού ως εταιρία, οφείλεται στο ότι ασκεί οικονομικές δραστηριότητες. Βασικό όμως χαρακτηριστικό του συνεταιρισμού είναι ότι αποτελεί πρωταρχικά ένωση προσώπου, των οποίων ο αριθμός είναι μεταβλητός. Η προσωπική συμβολή είναι η κύρια απαίτηση του συνεταιρισμού από τα μέλη του, ενώ στην εμπορική εταιρία η υποχρέωση του εταίρου συνίσταται στη συμμετοχή του στο κεφάλαιο. Προβάλλοντας την προσωπική συμμετοχή, ο συνεταιρισμός μπορεί και στηρίζεται στην ισότιμη συνεργασία των μελών του. Οι ψήφοι στο συνεταιρισμό δίδονται στα πρόσωπα όπου κάθε μέλος, δηλ. κάθε συνέταιρος, έχει μια ψήφο, με δευτερεύουσες εξαιρέσεις για λόγους λειτουργικούς. Έτσι η δύναμη κάθε συνεταίρου στη λήψη των αποφάσεων είναι ίση με του συναδέλφου του. Ένα άλλο χαρακτηριστικό του συνεταιρισμού είναι ότι δεν αποτελεί κερδοσκοπική επιχείρηση. Τα πλεονάσματα τα οποία μπορεί να έχει τα χρησιμοποιεί είτε για την ποσοτική ή ποιοτική του είτε τα διανέμει στα μέλη του ανάλογα με την συμμετοχή του κάθε μέλους σε αυτή τη δραστηριότητα του συνεταιρισμού.

Όλα αυτά για να μπορέσουμε να τα καταλάβουμε καλύτερα, να μας γίνουν πιο κατανοητά καλό θα ήταν να συγκρίνουμε το συνεταιρισμό με μη συνεταιριστικές οργανώσεις, όπως ιδιωτικές εταιρίες κτλ. Αυτές έχουν πολλές εξωτερικές ομοιότητες αλλά και πολλές εσωτερικές διαφορές. Όλα αυτά μας τα δείχνει ο παρακάτω πίνακας 1.

Η παραπάνω σύντομα αναφορά στον ορισμό του συνεταιρισμού καθώς και στις διαφορές που έχει από τις εταιρίες κρίθηκε αναγκαίο για να μπορέσουμε να αντιληφθούμε τη διακριτική κατά περίπτωση μεταχείριση των συνεταιρισμών τόσο στη χώρα μας όσο και στις άλλες χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής οικονομικής Κοινότητας.

Πίνακας Νο 1

13. Διαφορές μεταξύ εταιρίας και συνεταιρισμού

Σκοπός	Να δημιουργήσει κέρδη για τους επενδυτές να αυξήσει την αξία των μετοχών, να δώσει απασχόληση στους ιδιοκτήτες μικρών εταιρών.	Να αυξήσει το πραγματικό εισόδημα των μελών που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του, να προμηθεύσει αγαθά και υπηρεσίες στα μέλη.
	Να εξυπηρετήσει το ευρύ κοινό	Να εξυπηρετήσει κυρίως τα μέλη
Οργάνωση	Οργάνωση σύμφωνα με ειδικούς νόμους για εταιρίες (ΑΕ, ΕΠΕ, ΟΕ)	Οργάνωση σύμφωνα με ειδικό νόμο για τους συνεταιρισμούς .
	Οι μετοχές είναι μεταβιβάσιμες εκτός εξαιρέσεων	Συνεταιριστικές μερίδες έχουν μόνο τα μέλη.
	Ανήκει στους κατόχους μετοχών.	Ανήκει στα μέλη
	Οι μετοχές είναι διαπραγματεύσιμες και μεταβιβάσιμες.	Το δικαίωμα ψήφου δεν μεταβιβάζεται.
Έλεγχος	Ο αριθμός των ψήφων εξαρτάται από τη συμμετοχή στο κεφάλαιο (μετοχές)	Συνήθως μια ψήφος για κάθε μέλος . σε ανωτέρου βαθμού οργανώσεις ο αριθμός των ψήφων μπορεί να οριστεί σύμφωνα με τον αριθμό φυσικών μελών ή με συμμετοχή στον κύκλο εργασιών.

Διαφορά	Εταιρία	Συνεταιρισμός
Πηγές κεφαλαίου	Από τους επενδυτές ή το κοινό	Από τα μέλη
	Από επένδυση κερδών	Από επένδυση πλεονεσμάτων
Διανομή Κερδών	Στους μετόχους ανάλογα με τον αριθμό μετοχών τους	Στα μέλη, ανάλογα με τη συμμετοχή στις εργασίες και σε αποθεματικά
Μέρισμα κεφαλαίου	Χωρίς περιορισμό ύψους	Καθόλου ή πολύ χαμηλά
	Χρηματοδότηση από έκδοση μετοχών, από δάνεια Τραπεζών ή από επανεπένδυση κερδών.	Χρηματοδότηση από επανεπένδυση πλεονεσμάτων διαχειρίσεων ή έκδοση προαιρετικών μεριδίων ή από δάνεια Τραπεζών.
	Αγορά προϊόντων συνήθως μετρητοίς σε διαπραγματευόμενη τιμή	Διαχείριση προϊόντων με βάση συμβατική μέση τιμή και καθορισμός τελικής τιμής στο τέλος της διαχείρισεως.
Λειτουργική πρακτική	Εμπορικές σχέσεις με το κοινό χωρίς περιορισμούς	Εμπορικές σχέσεις κυρίως με τα μέλη .
	Κύριο ενδιαφέρον για λειτουργική αποτελεσματικότητα της επιχειρήσεως	Η λειτουργική αποτελεσματικότητα της οργανώσεως είναι μέσο αυξήσεως της αποτελεσματικότητας των εκμεταλλεύσεων των μελών.
Φορολογία	Φορολογούνται κανονικά σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους .	Απολαμβάνουν φορολογικών απαλλαγών οι αγορές ακινήτων για δημιουργία εγκαταστάσεων οι συναλλαγές μεταξύ συντε. οργανώσεων και μελών κλπ.. Τα πλεονεκτήματα από συναλλαγές με τρίτους φορολογούνται κανονικά .

14. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1) Η εμφάνιση της Αγροτικής συνεταιριστικής Κίνησης στην Ελλάδα δεν οφείλεται ούτε σε κάποιον νομοθέτη ο οποίος με νόμο δημιούργησε τους συνεταιρισμούς, ούτε σε κάποιους διανοούμενους κοινωνικούς μεταρρυθμιστές. Ο θεσμός του συνεταιρισμού όπως και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες έτσι και στην χώρα μας δημιουργήθηκε από τους ίδιους τους εργαζόμενους στην προσπάθεια τους να βελτιώσουν την οικονομική και κοινωνική τους θέση. Ήταν δηλαδή ένας θεσμός που ξεπήδησε από τους ίδιους τους εργαζόμενους στην προσπάθεια που έκαναν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα τους τα οποία στην μεγαλύτερη κλίμακα τους ήταν οικονομικά και κοινωνικά.

Όταν ο νομοθέτης στη χώρα μας αποφάσισε να «νομιμοποιήσει» αυτό το θεσμό με το Ν.602/1915 υπήρχε ήδη ένας σεβαστός αριθμός γεωργικών συνεταιρισμών σε λειτουργία. Ο Ν.602/1915 αποτέλεσε για την ελληνική αγροτική συνεταιριστική κίνηση ένα αποτέλεσμα για την ελληνική αγροτική συνεταιριστική κίνηση ένα σταθμό και μια αφετηρία για την συμμετοχή των παραγωγών στη διαχείριση των υποθέσεων που αφορούσαν την τύχη των προϊόντων τους και της παραγωγής τους και τη σταδιακή απομάκρυνση τους από την εκμετάλλευση των τοκογλύφων. Από το 1915 και μετά βλέπουμε ότι η Εθνική Τράπεζα αρχίζει να διευρύνει τις πιστώσεις της προς τη γεωργία και τους γεωργικούς συνεταιρισμούς καθώς δεν υπάρχει κάποιο πιστωτικό αγροτικό ίδρυμα. Στο έργο αυτό η Εθνική Τράπεζα βρήκε συμπαράσταση και συνεργασία από τους γεωργικούς συνεταιρισμούς, που μετά την ψήφιση του Ν. 602/1915 άρχισαν να δημιουργούνται σε όλες τις περιοχές της χώρας. Πράγματι από το 1915 μέχρι το 1929, έτος που ιδρύθηκε η Αγροτική Τράπεζα λειτουργούσαν στη χώρα μας οι ακόλουθοι αγροτικοί συνεταιρισμοί :

<u>ΕΤΟΣ</u>	<u>ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ</u>
1915	150
1920	1.171
1925	3.834
1929	5.186

Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός πως στο χρονικό αυτό διάστημα, 1915-1929, το 75% των συνεταιρισμών που ιδρύθηκαν ήταν της μορφής των πιστωτικών συνεταιρισμών, στοιχείο που υποδηλώνει τη μεγάλη ανάγκη που υπήρχε τότε στον αγροτικό κόσμο για την απόκτηση κεφαλαίων, με ευνοϊκούς όρους και στα οποία προέβλεπαν οι αγρότες ως μέσο σωτηρίας των εκμεταλλεύσεων τους από τους τοκογλύφους. Ταυτόχρονα, με την ισχύ του Ν.602 και συγκεκριμένα από το 1917 άρχισε η προσπάθεια για την ενοποίηση των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών σε Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών και μέχρι το 1929 είχαν δημιουργηθεί 71 τέτοιες ενώσεις σε όλες τις περιοχές της χώρας.

Με την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας, το 1929, αρχίζει η δεύτερη φάση ανάπτυξης των γεωργικών συνεταιρισμών, μέσα σε πλαίσια πλέον συγκεκριμένων προσανατολισμών ανάπτυξης καθορισμένα από την Πολιτεία. Από την ίδρυση της Α.Τ.Ε, εκτός του ότι ανέλαβε το σοβαρό έργο χρηματοδότησης της γεωργίας και των γεωργικών συνεταιρισμών, ως ειδικό πιστωτικό ίδρυμα, έγινε και βασικός παράγοντας υπεύθυνος για τη διάδοση του συνεταιριστικού θεσμού αλλά και για την άσκηση ελέγχου και εποπτείας επί των συνεταιρισμών. Πράγματι η Α.Τ.Ε. κάλυψε ένα μεγάλο κενό στο χώρο της Ελληνικής γεωργίας και δεν είναι δυνατό να παραβλεφθεί ποιες θα ήταν οι συνέπειες στο χώρο της Ελληνικής γεωργίας αλλά και της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης χωρίς την ύπαρξη αυτού του πιστωτικού ιδρύματος, παρά τη μετέπειτα εξέλιξη της ως εκπροσώπου του Κράτους στις υποθέσεις των συνεταιρισμών. Βέβαια η συνεργασία αυτή της Α.Τ.Ε και των γεωργικών συνεταιρισμών, σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, απέδωσε και για τις δύο πλευρές, γεγονός που δείχνει την αμοιβαία ανάγκη που υπήρχε γι' αυτή τη συνεργασία.

Με το ευρύ κύκλωμα οργάνωσης τους οι συνεταιρισμοί βοήθησαν ιδιαίτερα το πιστωτικό έργο της Α.Τ.Ε διοχετεύοντας φθηνές πιστώσεις στους Έλληνες αγρότες.

Έτσι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί κατόρθωσαν να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου παρά τις δυσκολίες που συνάντησαν στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της δράσης τους στις περιόδους εκείνες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στο τέλος του 1931 υπήρχαν συνολικά 5.888 γεωργικοί συνεταιρισμοί και 85 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών. Οι 3.845

από αυτούς είχαν 260.000 μέλη και 275.000 δραχμές συνεταιριστικά κεφάλαια εκ των οποίων τα 153.000.000 ήταν καταβεβλημένα, τα δε αποθεματικά των συνεταιρισμών ανερχόταν σε 52.000.000 δρχ. Η σύνθεση των αγροτικών συνεταιρισμών το 1931 κατά κατηγορίες ήταν η εξής :

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

<u>Κατηγορία</u>	<u>Υφιστάμενοι</u>	<u>Συνεταιρισμοί</u>
<u>Συνεταιρισμοί</u>	<u>Αριθμός</u>	<u>%</u>
Πιστωτικοί	4.482	77,1
Προμηθευτικοί	178	3,0
Πώλησης	424	7,2
Παραγωγικοί	342	5,2
Διάφοροι	462	7,9
Σύνολον	5.888	100,0

ΠΗΓΗ : Π.Σ. ΑΒΔΕΛΙΔΗ Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα σελ.61 (1976).

1.4.2. Μεταπολεμική εξέλιξη της Α.Σ.Κ

Η ανάπτυξη των γεωργικών συνεταιρισμών με την άμεση και έμμεση καθοδήγηση της Α.Τ.Ε. αρχίζει από την προπολεμική περίοδο και συνεχίζεται και στην μεταπολεμική περίοδο με ρυθμούς αξιόλογους και ανάλογους με αυτούς της αγροτικής οικονομίας, ακολουθώντας πάντοτε τις κοινωνικοπολιτικές διακυμάνσεις που γνώρισε η χώρα και μέσα σε πλαίσια που εξυπηρετούσαν την εκάστοτε πολιτική των κυβερνήσεων .

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και η αγροτική συνεταιριστική κίνηση σταδιακά αλλά σταθερά εντάσσονται στα πλαίσια των μοχλών ανάπτυξης του αγροτικού χώρου που χρησιμοποιεί το κράτος . Κατά το χρονικό αυτό διάστημα και ιδιαίτερα την περίοδο 1936-1966 ο προσανατολισμός των γεωργικών συνεταιρισμών συνέχιζε να είναι κυρίως προς την πιστωτική δραστηριότητα ως κυρίως κανάλια διοχέτευσης προς τους αγρότες των κεφαλαίων χρηματοδότησης της Γεωργίας από την Α.Τ.Ε με ρυθμούς όμως φθίνουσες όσον αφορά την αύξηση του αριθμού των πιστωτικών συνεταιρισμών ενώ αύξανε σταδιακά ο αριθμός των παραγωγικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών πώλησης, όπως εμφανίζεται στον πιο κάτω πίνακα 2.

Πίνακας 3. Λειτουργούντες Συν/μοί 1936-1966

Χρόνος	Σύνολο λειτουργ. Συν/μών	Πιστωτικοί		Προμηθευτικοί		Παραγωγικοί		Πώλησης		Διάφοροι	
		Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
1936	3.967	3.134	79,0	22	0,5	272	6,8	369	9,3	170	4,4
1945	5.878	4.094	69,6	55	0,9	841	13,8	513	8,7	402	7,0
1946	6.076	4.267	70,2	114	1,8	914	15,0	475	7,8	302	5,2
1947	6.710	4.490	66,9	107	1,6	987	14,7	541	8,0	396	5,2
1949	7.331	4.873	66,4	33	0,4	1077	14,7	627	8,5	507	6,9
1950	6.784	4.580	67,5	35	0,4	1049	15,4	562	8,3	326	4,8
1951	6.681	4.375	65,5	20	0,3	1048	16,2	694	10,4	288	4,3
1953	6.766	4.289	63,4	35	0,3	1444	21,3	522	7,7	343	5,0
1954	6.703	4.304	64,2	33	0,5	1494	22,3	542	8,1	330	4,9
1955	6.762	4.307	63,7	34	0,5	1576	23,3	521	7,7	324	4,8
1956	6.836	4.367	63,9	30	0,4	1623	23,8	514	7,5	302	4,4
1957	7.027	4.415	62,8	24	0,3	1835	26,1	512	7,3	241	3,5
1958	7.127	4.473	62,8	18	0,3	1825	25,6	503	7,0	308	4,3
1959	7.304	4.557	62,4	7	0,1	1988	27,2	503	6,9	249	3,4
1960	7.437	4.620	62,1	7	0,1	2045	27,5	507	6,8	258	3,5
1962	7.603	4.699	61,8	5	---	2141	28,1	534	7,1	227	3,0
1964	7.708	4.764	61,7	---	---	2213	28,7	515	6,7	223	2,9
1966	7.766	4.754	61,2	---	---	2245	28,9	547	7,0	220	2,9

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ., Π.Σ ΑΒΔΕΛΙΔΗ : Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα, 1976 σελ. 94.

Κατά την περίοδο αυτή η αγροτική συνεταιριστική κίνηση περνά σταδιακά στη φάση μιας οργανωτικής δομής και λειτουργικής διάρθρωσης που χρειάζεται για να αντιμετωπισθούν προβλήματα που προκύπτουν από τη μαζικότητα της κίνησης, από την ανάγκη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας και συγκεντροποίησης των κέντρων λήψεως των αποφάσεων ώστε να ανταποκριθεί η αγροτική συνεταιριστική κίνηση στους ρυθμούς και τις μεταβολές που λαμβάνουν χώρα στην συνεταιριστική αγορά και στον κοινωνικό χώρο. Έτσι παρατηρείται μια αύξηση του αριθμού των ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (δευτεροβάθμιο επίπεδο) και η δημιουργία Κεντρικών Συνεταιριστικών

Οργανώσεων κατά προϊόν ή κλάδο αγροτικής παραγωγής. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην περίοδο 1939-1960 δημιουργήθηκαν 47 νέες Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, φθάνοντας έτσι ένα σύνολο 131 Ε.Γ.Σ σε όλη τη χώρα με 6350 μέλη - γεωργικούς συνεταιρισμούς με αριθμό φυσικών μελών 629.755 παραγωγούς - αρχηγούς οικογενειών (Π.Σ.Α-ΔΕΛΙΔΗ, το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα, 1976, σελ. 95) . Κατά το ίδιο διάστημα δημιουργήθηκε αξιόλογος αριθμός Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων ή Κεντρικών Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών με συγκεκριμένο χώρο δράσης, όπως :

Κ.Σ.Ο.Σ.	(1940) : Σουλτανίνα
ΚΥΔΕΠ	(1947) : Δημητριακά, βαμβάκι, σπόροι, ζωοτροφές
Κ.Ε.Ο.Σ.Ο.Ε	(1947) : Κρασί
Σ.Ε.Κ.Ε.	(1947) : Καπνός
ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ	(1949) : Λάδι, Ελιά
ΣΥΚΙΚΗ	(1954) : Σύκα
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ	(1962) : Κτηνοτροφία

Στην αρχή της εν λόγω περιόδου (1935), ιδρύθηκε η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ) με σκοπό την προαγωγή και διάδοση των γεωργικών συνεταιρισμών και την ανάπτυξη της συνεταιριστικής συνείδησης. Η κορυφαία αυτή συνεταιριστική οργάνωση διαδραμάτισε σημαντικό ηγετικό ρόλο στην προαναφερόμενη περίοδο και στην αναπτυξιακή προσπάθεια των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων, ένα ρόλο που συνέχισε να διαδραματίζει συγκεντρώνοντας στη δύναμη της το σύνολο των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων στις οποίες συμμετείχε, ενεργά ή ανενεργά, ένα σύνολο 600.000 παραγωγών.

Με την αύξηση της αριθμητικής δύναμης των συνεταιρισμών και η μορφοποίηση της αγροτικής δομής και της διαρθρωτικής λειτουργίας της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης, μεγαλώνει και η οικονομική δράση των συνεταιριστικών οργανώσεων, τόσο σε ευρύτερο κύκλο εργασιών, όσο και σε μέγεθος εργασιών.

Παρακάτω παρουσιάζεται μια σύντομη εικόνα των εξελίξεων αυτών

α) Τεχνολογικός εξοπλισμός αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Σύμφωνα με μη πλήρη στοιχεία, η εξέλιξη του τεχνολογικού εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων των συνεταιριστικών οργανώσεων κάθε βαθμού και

νομικής μορφής εμφανίζεται στην εξεταζόμενη περίοδο στον πιο κάτω πίνακα 4.

Πίνακας 4. Τεχνολογικός Συνεταιριστικός Εξοπλισμός

ΕΙΔΟΣ	1939	1953	1959	1964
Ελαιουργεία	132	280	363	378
Τυροκομεία	19	64	294	406
Αλευρόμυλοι & κυλινδρόμυλοι	20	98	104	105
Εγκαταστάσεις ηλεκτρισμού	6	26	27	
Εκκοκκιστήρια βάμβακος	4	20	22	22
Οινοποιεία	12	17	36	44
Κονσερβοποιεία	--	17	16	17
Θάλαμοι προβλαστήσεως πατάτας	--	11	39	42
Αποστειρωτήρια συκών	--	29	33	43
Εργοστάσια παστερίωσης γάλακτος	--	--	--	4
Ψυγεία - Παγοποιεία	--	--	--	1
Εργοστάσια χυμών	--	--	--	4
Πυρηνελαιουργεία	3	--	--	5
Συσκευαστήρια φρούτων	--	--	--	--
Εγκαταστάσεις επεξεργασίας σταφυλιών	--	3	11	--
Διαφορές άλλες βιομ. Εγκαταστάσεις --	--	--	48	86
Ελκυστήρες	--	560	362	--
Μηχανήματα διαλογής σπόρων	--		247	
Αντλητικά συγκροτήματα	--	70	65	
ΕΙΔΟΣ	1939	1953	1959	1964
Θεριστικές μηχανές	--	50	50	
Αλωνιστικές μηχανές	90	201	207	208
Άλλα μηχανήματα	--		1026	
Αποθηκευτικοί χώροι (σε σταθμό)	--	567	1674	2050
α= με σύνολο 368.374 m ³				
β= με σύνολο 1.058.607 m ³				
γ= με σύνολο 1.044.460 m ³ (μόνο των πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών)				

Παρά τη σημαντική αύξηση που πραγματοποιήθηκε μεταπολεμικά η αναλογία του τεχνολογικού εξοπλισμού των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι αρκετά μικρή σε σχέση με τον όγκο εξοπλισμού της αγροτικής οικονομίας.

β) Από κοινού συγκέντρωση και διάθεση των αγροτικών προϊόντων. Στη δραστηριότητα αυτή τα επιτεύγματα των συνεταιριστικών οργανώσεων δεν παρουσιάζονται σημαντικά πλην όμως σταδιακά παρουσίασαν κάποια πρόοδο. Στα 1959 συγκεντρώθηκαν από τις συνεταιριστικές οργανώσεις κα για λογαριασμό των παραγωγών 270.000 τόνοι αγροτικών προϊόντων ενώ τον ίδιο χρόνο συγκεντρώθηκαν για λογαριασμό των ίδιων των συνεταιριστικών οργανώσεων 20.000 τόνοι αγροτικών προϊόντων.

Λαμβανομένου δε υπόψη ότι ο συνολικός όγκος της εμπορεύσιμης παραγωγής ήταν το 1959 περίπου 3,5 εκατομμύρια τόνοι, προκύπτει ότι οι συνεταιριστικές οργανώσεις τον χρόνο αυτό συγκέντρωσαν και διέθεσαν από κοινού το 8,2% περίπου της εμπορεύσιμης αγροτικής παραγωγής. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τα έτη 1968 και 1969 ήταν 8,8% και 8,6%. Τα ποσοστά αυτά κρίνονται ως μη ικανοποιητικά συγκρινόμενα με τα αντίστοιχα ποσοστά συνεταιριστικών οργανώσεων άλλων χωρών. Π.χ. οι συνεταιρισμοί δημητριακών στη Γαλλία διαχειρίζονται την ίδια περίοδο το 77% της συνολικής ετήσιας παραγωγής σιταριού, 69% της κριθώς κλπ.

γ) Προμηθευτικές εργασίες των συνεταιριστικών οργανώσεων. Αρκετή δράση παρουσιάζουν, την εξεταζόμενη περίοδο, οι συνεταιριστικές οργανώσεις στον προμηθευτικό τομέα, για τον εφοδιασμό των μελών τους με είδη γεωργικής χρήσης, όπως σπόρους, εργαλεία, είδη νομής κλπ. Και με είδη οικιακής κατανάλωσης, όπως τροφίμων, οικιακών σκευών κλπ.

Έτσι στα 1959 οι συνεταιριστικές προμηθευτικές εργασίες χονδρικής διάθεσης ανέβηκαν στο ποσόν των 1.150.000 δρχ. και σε είδη λιανικής των 68.000.000 δρχ. Στα 1961 οι προμηθευτικές εργασίες μόνον των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών ανήλθαν σε 1.270.000 δρχ. ενώ το 1963 ξεπέρασαν 1.600.000 δρχ.

δ) Παραγωγικές – βιομηχανικές δραστηριότητες. Η δράση των συνεταιριστικών οργανώσεων στο παραγωγικό τομέα βιομηχανικής επεξεργασίας τω αγροτικών προϊόντων, παρουσιάζεται αξιόλογη στη μεταπολεμική περίοδο. Στα 1959 στις συνεταιριστικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις είχαν επεξεργαστεί αγροτικά προϊόντα (κυρίως ελιές, σταφύλια, βαμβάκι, γάλα, ελαιοπυρήνες, εσπεριδοειδή, σταφίδα, τομάτα, λαχανικά και φρούτα) συνολικής ποσότητας 374 χιλ. τόνων δηλ. το 5% της συνολικής αγροτικής παραγωγής του 1959, ενώ στα 1962 το ποσοστό ανήλθε στο 6%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα εν λόγω ποσοστά

δίδουν μια γενική εκτίμηση της παρουσίας των συνεταιριστικών οργανώσεων στο παραγωγικό – βιομηχανικό τομές των αγροτικών προϊόντων.

Η γενική όμως εκτίμηση διαφοροποιείται όταν γίνει αναφορά κατά κλάδους παραγωγής τότε οι διακυμάνσεις του ποσοστού των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι μεγάλες, π.χ. στα 1958, τα συνεταιριστικά οινοποιεία αντιπροσωπεύουν το 17,5% της συνολικής οινοπαραγωγής της χώρας, τα συνεταιριστικά ελαιουργεία παράγααν το 22% της συνολικής εθνικής παραγωγής λαδιού κλπ.

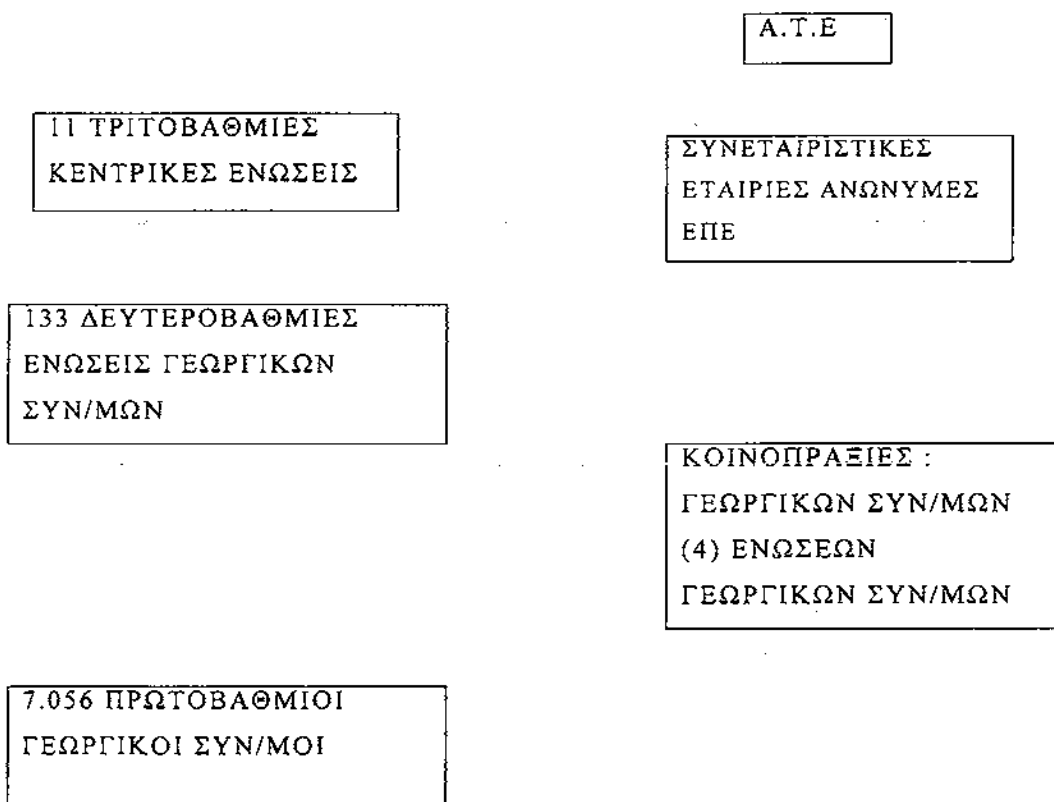
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

II.1. Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η εξελικτική πορεία των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπολεμικών δεκαετιών στα πλαίσια πάντοτε της οικονομικής και αναπτυξιακής πορείας του τόπου. Ήδη η αγροτοσυνεταιριστική κίνηση είχε δημιουργήσει μια οντότητα οικονομικοκοινωνικής διάστασης στον αγροτικό χώρο λειτουργώντας παράλληλα ως αυτόνομη οικονομική οντότητα κα ως φορέας – μοχλός αγροτικής πολιτικής . Η λειτουργία αυτή βασίστηκε σε μια οργανωτική δομή πυραμοειδής μορφής που στη δεκαετία του '70 έχει ως εξής :

Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

ΠΑΣΕΓΕΣ

705.570 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΕΝΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ

ΠΗΓΗ ΑΤΕ : Έκθεση Πεπραγμένων 1981

* Στοιχεία του 1980

Τη βάση αποτελούν οι τοπικοί γεωργικοί συνεταιρισμοί. Οι οργανώσεις αυτές που χαρακτηρίζονται πρωτοβάθμιες, συνεργάζονται μεταξύ τους σε ευρύτερο γεωργικό επίπεδο και συγκροτούν τις Ενώσεις Γεωργικών Συν/σμών. Οι δευτεροβάθμιες αυτές οργανώσεις συνεργάζονται και σχηματίζουν τις κεντρικές ενώσεις που είναι τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις και λειτουργούν τόσο σε περιορισμένο γεωγραφικό επίπεδο όσο και σε εθνική κλίμακα κατά προϊόν ή ομάδα προϊόντων. Παράλληλα σε συνεταιριστικές οργανώσεις δημιουργούν διάφορες μορφές του εμπορικού δικαίου που συνδέονται με την ιεραρχική συνεταιριστική πυραμίδα σε διάφορα επίπεδα. Στην

κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών συνεταιρισμών. (ΠΑΣΕΓΕΣ).

Μια απεικόνιση του αγροτοσυνεταιριστικού αυτού μηχανισμού, του εύρους του των δραστηριοτήτων του, της λειτουργίας του ως φορέα-μοχλού αγροτικής πολιτικής, των προβλημάτων και μειονεκτημάτων του στο τέλος της δεκαετίας του '70 καθώς και των προοπτικών του εν όψει της εντάξεως στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες επιχειρείτε στη συνέχεια.

Πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί (αγροτικοί συνεταιρισμοί).

Οι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί αποτελούν τα βασικά κύτταρα της συνεταιριστικής κινήσεως. Συγκεντρώνουν στους κόλπους τους ένα μέρος ή και το σύνολο των γεωργών ενός ή περισσοτέρων χωριών. Με σκοπό την κοινή δράση για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη. Οι δραστηριότητες που μπορεί να αναπτύξει ο πρωτοβάθμιος συνεταιρισμός εκτείνονται σε ολόκληρο το φάσμα των αντικειμένων που ενδιαφέρουν τον παραγωγό, δηλαδή την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών εφοδίων, την παροχή ποικιλίας υπηρεσιών κλπ.

Η έκταση των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνει ο συνεταιρισμός προσδιορίζεται από το καταστατικό του. Καθορίζεται δηλαδή από τη γενική συνέλευση των μελών του και εξαρτάται συνήθως από την κατανόηση και εκτίμηση του συνεταιρισμού θεσμού από τα μέλη, από την αποφασιστικότητα τους να ενεργούν συλλογικά και με σεβασμό προς τις αποφάσεις τους, από τη σωστή οργάνωση και τη συνετή διαχείριση των υποθέσεων τους και από αντικειμενικές συνθήκες που διευρύνουν ή περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της συλλογικής δράσεως.

Ο τοπικό χαρακτήρας των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών περιορίζει, όπως είναι φυσικό, τις δυνατότητες αναλήψεως δραστηριοτήτων σε τομείς που απαιτούν μεγάλη εξειδίκευση ή μεγάλο όγκο για να καταστήσουν οικονομικότερα την προσφερόμενη υπηρεσία του. Για τις δραστηριότητες αυτές συνεργάζεται με άλλους ισόβαθμους συνεταιρισμούς στο σχηματισμό δευτεροβάθμιων οργανώσεων για τις οποίες θα κάνουμε λόγο στη συνέχεια.

Στα επιπλέον στοιχεία της οργάνωσης και λειτουργίας των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών είναι ο κατακερματισμός τους από τους δήμους και τις κοινότητες. Σε 1401 δήμους και κοινότητες στο σύνολο 6024 δήμων και

κοινοτήτων όλης της χώρας λειτουργούν περισσότεροι από ένας συνεταιρισμοί (3177 συνεταιρισμοί).

Μια από τις συνέπειες αυτού του κατακερματισμού είναι ότι μόνο 10% των 7055 συνεταιρισμών κατέχει αξιόλογες εγκαταστάσεις κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και κατά συνέπεια δραστηριότητες άξιες λόγου.

Πίνακας 5

Αριθμός λειτουργούντων γεωργικών συνεταιρισμών και μελών 1980 31/12/80

Κατηγορίες Συνεταιρισμών	Αριθμός	Σε λειτουργία Ποσοστό	Αριθμός μελών
<u>A. Ελεύθεροι Γεωργικοί Συν/μοί</u>			
1. Πολλαπλών δραστηριοτήτων	4879	69,16	465.592
1. Πώλησης	228	3,23	21.359
2. Παραγωγής, επεξεργασίας και πώλησης γεωργικών προϊόντων	1186	16,81	121.700
α. Συν/μοί επεξεργασίας και υπηρεσιών	714	10,12	104.577
β. Συν/μοι εργασίας	444	6,25	14.801
γ. Συν/μοί παραγωγικά	31	0,44	2.322
4. Συν/μοί συγκέντρωσης γεωργικών προϊόντων	224	3,17	16.126
5. Συν/μοί υπηρεσιών	84	1,20	9.842
6. Συν/μοί διάφορων σκοπών	173	2,45	9.449
Σύνολο Ελεύθερων Γεωργικών Συν/μών	6.774	96,02	644.068
<u>B. Συν/μοί Ειδικής Νομοθεσίας</u>	281	3,98	61.492
Σύνολο Λειτουργούντων Γεωργικών Συν/μών	7.055	100,00	705.560

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ Έκθεση Πεπραγμένων (1981)

II.2. Δευτεροβάθμιοι συν/μοί ενώσεις αγροτικών συν/μών)

Οι πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί συνεταιρίζονται μεταξύ τους και σχηματίζουν δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς τις ενώσεις αγροτικών συν/μών.

Η ίδια λογική που ενώνει τους παραγωγούς μεταξύ τους στη δημιουργία συνεταιρισμών, επικρατεί και στη συνεργασία των συν/μών μεταξύ τους.

Σκοπός τους είναι να επεκτείνουν τις δυνατότητες που έχει κάθε συν/μός, χωριστά σε νέους τομείς δράσεως και να διευρύνουν τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται το μεγάλο οικονομικό μέγεθος. Μεγάλες και δαπανηρές εγκαταστάσεις για την επεξεργασία ή συντήρηση των γεωργικών προϊόντων (συσκευαστήρια, ψυγεία, αποθήκες), μπορούν ευκολότερα και οικονομικότερα να αποκτηθούν από τις ενώσεις παρά από τους συν/μούς.

Επίσης, η διαπραγματευτική δύναμη της ενώσεως στην αγορά των εφοδίων και στην πώληση των προϊόντων είναι αυξημένη, γιατί διαπραγματεύονται μεγάλες ποσότητες. Εξάλλου, μια μεγάλη οργάνωση μπορεί να αποκτήσει και να αξιοποιήσει ειδικευμένο προσωπικό για τις δραστηριότητες της, πράγμα που σε λίγες περιπτώσεις μπορεί να πετύχει ο μέσος πρωτοβάθμιος συν/μός.

Δύο ειδικά σημεία πρέπει να επισημανθούν ως προς τις σχέσεις συν/μών και ενώσεων.

Πρώτο τα πλεονεκτήματα από την ένωση δεν υποκαθιστούν αλλά συμπληρώνουν τα πλεονεκτήματα του συν/μού. Ο συν/μός συνεπάγεται πιο ισχυρή σύνδεση των ατόμων μεταξύ τους και προσφέρεται για την αποτελεσματική συνεργασία τους σε πολλούς τομείς, όπου το μέγεθος δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για αποτελεσματικότητα στη συνεργασία (πχ. κοινές καλλιεργητικές φροντίδες, απλή επεξεργασία προϊόντων, μεταφορές, αγροτική πίστη κλπ.).

Η ένωση αντίθετα προσφέρεται περισσότερο για εξειδικευμένες εργασίες υπερτοπικού ενδιαφέροντος (σοβαρές βιομηχανικές εγκαταστάσεις, οργάνωση εμπορίας των προϊόντων κλπ.) Έτσι οι δραστηριότητες της ενώσεως συμπληρώνουν και επεκτείνουν τις δραστηριότητες των συν/μών.

Δεύτερο οι ενώσεις δεν ασκούν εξουσία πάνω στους συν/μούς. Η εξουσία ανήκει στους συν/μούς – μέλη της που αποφασίζουν για τους προσανατολισμούς της, στα πλαίσια της γενικής συνελεύσεως της ενώσεως. Αυτή η εξάρτηση από τα κάτω σε όλη τη συνεταιριστική δομή, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της συνεταιριστικής κινήσεως και έρχεται σε αντίθεση προς τις σχέσεις εξαρτήσεως που επικρατούν τόσο στο δημόσιο όσο και στις ιδιωτικές

επιχειρήσεις, όπου τα κεντρικά όργανα είναι και τα ιεραρχικά ανώτερα σε αυτά λαμβάνονται οι αποφάσεις και από αυτά διαβιβάζονται προς εκτέλεση στα κατώτερα.

Στους συνεταιρισμούς ο αγρότης παραμένει ο άμεσος ή εμμέσως κατευθυντήριο παράγοντας των συνεταιρισμών κάθε βαθμού και σε αυτόν καταλήγουν οι θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις από τη συνεταιριστική δράση.

Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών

Ο αριθμός των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών στα τέλη της δεκαετίας του '70 ήταν 133 όπως εμφανίζεται κατά γεωγραφικό διαμέρισμα στον πίνακα 6 που ακολουθεί :

Πίνακας 6

Αριθμός Ενώσεων, Συνεταιρισμών και μελών κατά γεωγραφικά διαμερίσματα

Γεωγραφικό διαμέρισμα	Αριθμός Ενώσεων	Αριθμός συν/μών που ανήκουν σε ενώσεις	Αριθμός Ποσοστό μελών
<u>Α. Ενώσεις Γεωργικών Συν/μών</u>			
1. Θράκης	7	320	33,079
Ανατολικής Μακεδονίας	6	460	50,881
Κεντρικής Μακεδονίας	16	923	100,438
Δυτικής Μακεδονίας	7	445	30.994
Θεσσαλίας	10	693	76.092
Στερεάς Ελλάδας	20	919	92.782
Ηπείρου	6	379	34.447
Πελοποννήσου	28	1186	88.515
Νήσων Αιγαίου	5	160	24.183
Νήσων Κυκλάδων	18	741	76.772
Ιονίων Νήσων	4	228	20.373
Δωδεκανήσου	1	58	5.249
Σύνολο	113	6.594	642.595

Ενώσεων Γεωργικών Συν/μών

Στη δύναμη των Ενώσεων υπολογίστηκαν ότι ανήκαν και οι αδρανούντες συν/μοί-μέλη τους.

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 6, η μέση αντιπροσωπευτικότητα στις ενώσεις είναι 50 συνεταιρισμοί με 4800 περίπου συνεταιριστές.

Από τις ενώσεις αυτές το 80,5% είναι πολλαπλών δραστηριοτήτων ενώ οι υπόλοιπες και στο καταστατικό τους επιδιώκουν κάποιο μοναδικό σκοπό εντούτοις στη πρακτική λειτουργία τους είναι πολλαπλών δραστηριοτήτων. Με την πάροδο του χρόνου οι ενώσεις γεωργικών συν/μών αποτέλεσαν τους πυρήνες ανάπτυξης της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης, υποκαθιστώντας τους πρωτοβάθμιους γεωργικούς συνεταιρισμούς στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους και εκπροσωπώντας τις Κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις στη περιφέρεια αναλαμβάνοντας εργολαβικές για λογαριασμό αυτών εργασίες.

Στην εξέλιξη αυτή οδήγησε κυρίως ο κατακερματισμός των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών και η εκ του λόγου αυτού μικρή επιφάνεια για δραστηριοποίηση. Οι Ενώσεις Γεωργικών Συν/μών αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της αγροτοσυνεταιριστικής κίνησης, έχοντας υπό την κατοχή τους το μεγαλύτερο μέρος του συνεταιριστικού τεχνολογικού εξοπλισμού, διεξάγοντας το μεγαλύτερο ποσοστό της συνεταιριστικής εμπορίας αγροτικών προϊόντων καθώς και των προμηθευτικών εργασιών και αναλαμβάνοντας για λογαριασμό των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων την υλοποίηση της παρεμβατικής πολιτικής του κράτους (συγκέντρωση, διακίνηση και αποθήκευση των γεωργικών προϊόντων).

Οι Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, άλλοτε με τη συνεργασία της Α.Τ.Ε και άλλοτε χωρίς αυτή, συγκροτούν Κοινοπραξίες και αποτελούν τη βάση για τη δημιουργία Κεντρικών Συνεταιριστικών Ενώσεων καθώς και επιχειρηματικών φορέων με τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης.

I.I.3. Τριτοβάθμιοι συνεταιρισμοί (κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις)

Οι ενώσεις αγροτικών συν/μών συνεταιρίζονται μεταξύ τους και δημιουργούν τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις με σκοπό το συντονισμό των δραστηριοτήτων τους και τη δημιουργία εγκαταστάσεων ανώτερου τεχνολογικού επιπέδου ή απαιτήσεων, οποίες θα μπορούσε να ανταποκριθεί κάθε μία μόνη της.

Παλιότερα η Νομοθεσία άφηνε στις Ενώσεις να προσδιορίσουν τους σκοπούς και την περιφέρεια τις τριτοβάθμιας οργανώσεως που αποφασίζουν να ιδρύσουν.

Έτσι ιδρύθηκαν κεντρικές ενώσεις που είχαν περιφέρεια ολόκληρη τη χώρα και εξειδίκευση σε συγκεκριμένα προϊόντα και άλλες με μικρότερη περιφέρεια και μεγαλύτερη ποικιλία δραστηριοτήτων.

Έργο των κεντρικών κλαδικών συνεταιριστικών ενώσεων είναι να εκπροσωπούν τους παραγωγούς του προϊόντος με το οποίο ασχολούνται, να εγκαθιστούν μονάδες επεξεργασίας του προϊόντος, όταν το επίπεδο των σχετικών μονάδων προϋποθέτει τη συνεργασία δύο ή περισσότερων ενώσεων και να καθορίζουν κοινούς κανόνες εμπορίας των προϊόντων, υποχρεωτικούς για τα μέλη των συνεταιρισμών που παράγουν το σχετικό προϊόν.

I.I.4. Κοινοπραξία συνεταιριστικών οργανώσεων

Η δημιουργία κοινοπραξιών συνεταιριστικών οργανώσεων είχε κριθεί αναγκαία από το 1940 και εξής, για τις περιπτώσεις εκείνες που υπήρχε ανάγκη και σκοπιμότητα για συνεργασία μεταξύ μερικών συνεταιριστικών οργανώσεων, λόγω αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Αφορούσαν δηλαδή οι κοινοπραξίες αυτές περιορισμένου βαθμού συνεργασία (π.χ. την ίδρυση μιας κοινής μονάδας επεξεργασίας προϊόντων) μεταξύ πρωτοβάθμιων ή δευτεροβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων.

Από το 1958 και εξής η δυνατότητα δημιουργίας κοινοπραξιών επεκτάθηκε και στη συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και Α.Τ.Ε. Με τη μορφή αυτή ιδρύθηκαν εργοστάσια γάλακτος και άλλες μεταποιητικές μονάδες, όπου το ποσοστό συμμετοχής της Α.Τ.Ε. είναι 51%.

Από τις γνωστότερες κοινοπραξίες που συστήθηκαν, κυρίως από ενώσεις συνεταιρισμών, είναι η ΚΥΔΕΠ, η ΚΣΟΣ, η ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗ και η ΣΚΟΠ.

Η ΚΥΔΕΠ έχει εξελιχθεί σε μια από τις μεγαλύτερες συνεταιριστικές οργανώσεις της χώρας. Αντικείμενο της είναι η διαχείριση των δημητριακών

(για ανθρώπινη κατανάλωση και για ζωοτροφές), τόσο των εγχώρια παραγομένων όσο και των εισαγομένων (ή εξαγομένων), καθώς και του βαμβακιού . Τη διαχείριση ασκεί είτε για λογαριασμό της, είτε για λογαριασμό της ΕΟΚ, γιατί λειτουργεί και ως φορέας παρεμβάσεως .

Η ΚΣΟΣ (Κοινοπραξία Συνεταιριστικών Οργανώσεων Σουλτανίνας), επεξεργάζεται και διαθέτει στο εξωτερικό σουλτανίνα, η ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗ προώθησε την τυποποίηση και επιμελημένη συσκευασία και εμπορία του μελιού των συνεταιρισμών των μελισσοτρόφων και η ΣΚΟΠ (Συνεταιριστική Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών) προωθεί τη βελτίωση της εμπορίας των οπωροκηπευτικών.

1.1.5. Συνεταιριστικές εταιρίες

Οι διάφορες μορφές εταιρίας (ανώνυμη εταιρία, εταιρία περιορισμένης ευθύνης κλπ.) αποτελούν μορφές συνεργασίας κεφαλαίου, σε αντίθεση με τον συνεταιρισμό που αποτελεί συνεργασία προσώπων.

Όμως η μορφή της εταιρίας χρησιμοποιήθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις και περιόδους ως διέξοδος για τις συνεταιριστικές οργανώσεις. Χρησιμοποιήθηκε ιδίως όπου χρειαζόταν να υπάρχει αυξημένη ευελιξία για να μπορέσουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις να ασκήσουν ανταγωνιστικά το έργο τους, όταν έκριναν σκόπιμη τη συνεργασία τους με μη συνεταιριστικούς φορείς (ουσιαστικά μόνο με την Α.Τ.Ε.) ή όταν η υφιστάμενη νομοθεσία επέτρεπε στις καθαυτό συνεταιριστικές οργανώσεις να ασκήσουν ορισμένες δραστηριότητες (π.χ ασφαλιστικές εργασίες).

Παρά την ομοιότητα τους με τη νόμιμη μορφή των εταιριών κεφαλαίου, βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιριστικών εταιριών είναι ότι οι μετοχές τους ανήκουν αποτελεσματικά σε συνεταιριστικές οργανώσεις και όχι σε πρόσωπα και ότι η πολιτική που ακολουθούν καθορίζεται από τις οργανώσεις μετόχους . Δεν είναι δηλαδή άλλη από την άμεση ή έμμεση εξυπηρέτηση των παραγωγών .

Ανάμεσα στις συνεταιριστικές εταιρίες υπάρχουν μερικές από τις πιο μεγάλες συνεταιριστικές επιχειρήσεις : Η ΣΕΚΕ (Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδας) για την επεξεργασία και εξαγωγή καπνών , η ΣΕΚΟΒΕ (Συνεταιριστικά Εργοστάσια Κονσερβοποιίας Β. Ελλάδας) για την επεξεργασία , εμπορία και εξαγωγή μεταποιημένων οπωροκηπευτικών .

Η ΣΕΚΑΠ (συνεταιριστική Εταιρία Καπνού) για την παραγωγή και εξαγωγή τσιγάρων, η ΣΠΕΚΑ (Συνεταιριστική Τεχνική Εμπορική Εταιρία) για

την εισαγωγή και εμπορία γεωργικών μηχανημάτων και την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων, η ΣΠΕ (Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση) για την κοινή προμήθεια γεωργικών εφοδίων και καταναλωτικών αγαθών, η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ασφαλιστική για ασφαλίσσεις στο γεωργικό χώρο, η ΕΛΣΥ - διανομές για τον κοινό εφοδιασμό καταστημάτων με συνεταιριστικά προϊόντα.

Η ΣΕΒΑΘ (Συνεταιριστική Εταιρία Βιομηχανικής Αναπτύξεως Θράκης) για την παραγωγή τοματοπολτού και προτηγανισμένες καταψυγμένης πατάτας , η ΣΥΝΕΛ (Συνεταιριστική Εταιρία Λιπασμάτων) για την Κεντρική διαχείριση των λιπασμάτων κλπ. Παραμένουν όπως έχουν οι συνεταιριστικές εταιρίες που έχουν συσταθεί μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και Α.Τ.Ε καθώς και οι αμιγείς συνεταιριστικές εταιρίες, ο σκοπός και οι δραστηριότητες των οποίων δεν επικαλύπτονται με τις προβλεπόμενες κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις .

Οι υπόλοιπες αμιγείς συνεταιριστικές εταιρίες, δηλαδή εκείνες που δρουν στην επεξεργασία και εμπορία γεωργικών προϊόντων , οφείλουν να συγχωνευθούν με την ένωση της περιοχής τους ή με την αντίστοιχη κεντρική κλαδική συνεταιριστική ένωση.

Η ΠΑΓΕΓΕΣ (Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών), αποτελεί το κορυφαίο όργανο εκπροσώπησης της αγροτικής συνεταιριστικής κινήσεως στη χώρα μας.

Είναι ο ιδεολογικός εκφραστής και ο συντονιστικός φορέας των δραστηριοτήτων των συνεταιριστικών οργανώσεων . Δεν ασκεί η ίδια οικονομικές δραστηριότητες, αλλά προετοιμάζει το έδαφος και εισηγείται νέες συνεταιριστικές πρωτοβουλίες , προγραμματίζει με τη συνεργασία των μελών της, την συντονισμένη συνεταιριστική δράση, παρακολουθεί τις συνεταιριστικές επιδόσεις και εισηγείται στα μέλη τις κατευθύνσεις συνεταιριστικής πολιτικής.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ αποτελεί όργανο προσφοράς υπηρεσιών στα μέλη της όπως :

Η συνεταιριστική εκπαίδευση και επιμόρφωση αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών και η διάδοση και σωστή εφαρμογή των συνεταιριστικών αρχών.

Η μελέτη των προβλημάτων που απασχολούν τη συνεταιριστική κίνηση, η εισήγηση λύσεων και η υποστήριξη των κοινών θέσεων προς τους φορείς που είναι αρμόδια για την επίλυση τους.

Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την αποτελεσματική οργάνωση και διεξαγωγή των εργασιών τους με εφαρμογή συγχρόνων μεθόδων οργάνωσης

- διοικήσεως και μηχανοργάνωσης για επέκταση της ανταγωνιστικότητας τους στον οικονομικό στίβο.

Η παροχή νομικών συμβούλων και νομικών υπηρεσιών, για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας που τα αφορά .

Η προετοιμασία τεχνικοοικονομικών μελετών και η παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών για σοβαρές επενδυτικές πρωτοβουλίες τους.

Ως προς την εκπροσώπηση της συνεταιριστικής κινήσεως της χώρας η ΠΑΣΕΓΕΣ παρουσιάζει και υποστηρίζει τις απόψεις και τα θέματα που απασχολούν τα μέλη της σε όλους τους αρμόδιους φορείς.

Εκπροσωπεί επίσης τη συνεταιριστική κίνηση στο διεθνή χώρο, στην κοινή προσπάθεια συνεργασίας και κατανοήσεως μεταξύ των συνεταιριστικών κινήσεων και των λαών των διαφόρων χωρών .

Μερικά από τα διεθνή όργανα στα οποία η ελληνική αγροτική συνεταιριστική κίνηση εκπροσωπείται μέσω της ΠΑΣΕΓΕΣ είναι

- Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ICA).
- Η Διεθνής Ομοσπονδία Αγροτών (IFAR).
- Η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Γεωργίας (CEA).
- Η επιτροπή Γεωργικών Οργανώσεων της ΕΟΚ (COPA).
- Η Γενική Επιτροπή Γεωργικών Συνεταιρισμών της ΕΟΚ (COGECA)

Μέλη της ΠΑΣΕΓΕΣ είναι οι Ενώσεις συνεταιρισμών και οι πόροι της εξασφαλίζονται (αφού η ΠΑΣΕΓΕΣ δεν έχει οικονομικές δραστηριότητες) από τις εισφορές των μελών της και από παρακράτηση ενός μικρού ποσοστού (1%) από τις εισφορές των αγροτών υπέρ Ο.Γ.Α.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ ιδρύθηκε το 1935 και σύμφωνα με το νόμο 1541/85 μέλη της είναι όλες οι ενώσεις συνεταιρισμών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7**Κατηγορίες συνεταιριστικών εταιριών**

Συνεταιριστικές εταιρίες	Αριθμός
1. Ανώνυμες Εταιρίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ΑΤΕ (Ν.Δ.4087/60)	14
2. Ανώνυμες Εταιρίες Συν/κών Οργανώσεων και ΑΤΕ ή θυγατρικών Εταιριών της ΑΤΕ και τρίτων	8
3. Ανώνυμες Εταιρίες Συν/κών Οργανώσεων Αμιγείς και θυγατρικές	14
4. Ανώνυμες Εταιρίες Συν/κών Οργανώσεων και τρίτων (χωρίς συμμετοχή της ΑΤΕ)	9
5. Ομόρρυθμες	1
6. Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης	12
7. Κοινοπραξία του Ν.Δ.3874/58 Συν/κών Οργανώσεων και ΑΤΕ	9
8. Άτυπες Κοινοπραξίες-Συνεργασίες Συν/κών Οργανώσεων Αμιγείς ή με την ΑΤΕ ή Τρίτους .	18
Σύνολο	85

ΠΗΓΗ Α.Τ.Ε «ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΙΡΑΓΜΕΝΩΝ» (1980)

ΠΙΝΑΚΑΣ 8**Κοινοπραξίες Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών**

Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών	Εδρα	Έτος ίδρυσης	Ενώσεις	Συν/μοί
Κοινοπραξία Συν/κών Οργανώσεων ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΚΗ	Σουφλί	1952	3	15 αδρανεί
Κοινοπραξία Ενώσεων Γεωργικών Συν/μών Διαχείρισης Γεωργικών Προϊόντων ΚΥΔΕΠ	Αθήνα	1940	74	---
Κοινοπραξία Ενώσεων Γεωργικών Συν/μών Διαχ/σης Νωπών.	Αθήνα	1963	35	--
ΚΣΟΣ	Αθήνα	1963	35	--
Σύνολο			126	17

ΠΗΓΗ Α.Τ.Ε. Έκθεση Πεπραγμένων (1981)

I.I.6.Εργασίες των Γεωργικών Συνεταιρισμών Οργανώσεων

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις έφθασαν στο τέλος της δεκαετίας του '70 να αναπτύσσουν μια μεγάλη γκάμα εργασιών ανάμεσα στις οποίες σημαντική θέση κατείχαν οι πιστωτικές εργασίες, οι προμηθευτικές εργασίες η επεξεργασία γεωργικών προϊόντων, η συγκέντρωση και κοινή διαχείριση προϊόντων και οι εργασίες για λογαριασμό τρίτων

α) Πιστωτικές εργασίες

Οι εργασίες αυτές συνίστανται στη διοχέτευση κεφαλαίων στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις με τη χρησιμοποίηση του ευρύτερου δικτύου των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Τα κεφάλαια αυτά προέρχονται σχεδόν αποκλειστικά από πιστώσεις της ΑΤΕ και ανήλθαν το 1979 σε 67,2 δις. δρχ.

Από δικά μας κεφάλαια οι συνεταιριστικές οργανώσεις χορήγησαν δάνεια ύψους 508 εκατομμύρια δρχ.

β) Προμηθευτικές εργασίες

Κατά το 1979 οι συνεταιριστικές οργανώσεις προμήθευσαν τα μέλη τους με είδη γεωργικής χρησιμότητας αξίας 10,7 δις. δρχ. και είδη οικιακής χρησιμότητας 3,5 δις. δρχ.

γ) Επεξεργασία Γεωργικών Προϊόντων

Πίνακας 9

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ (1980)

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΡΓΑΝ.	ΒΙΟΜΗΧ.
Παστεριωτήρια	9	9
Τυροκομεία απλά	238	254
Κονσερβοποιεία	13	19
Κονσερβοποιεία τοματοπολτού	6	7
Εκκοκκιστήρια βάμβακος	16	22
Ελαιουργεία	479	504
Σπορελαιουργεία	6	6

Πυρηνελουργεία	6	7
Ραφηναρίες	9	10
Σαπουννοποιεία	4	5
Εργοστ. χυμών εσπεριοειδών	2	2
Εργοστ. επεξεργασίας κίτρων	1	1
Εργοστ. επεξεργ. συκόπαστας	1	1
Εργοστ. διαλογής συσκ. φρούτων	56	70
Σταφιδεργοστάσια	6	7
Ορυξεργοστάσια	3	3
Εργοστ. επεξεργασίας μελιού	2	2
Κλινδρόμυλοι	13	14
Οινοποιεία με εμφιαλωτήρια	22	27
Οινοποιεία χωρίς εμφιαλωτήρια	24	26
Σφαγεία πτηνών	5	10
Εγκαταστάσεις κατάψύξεως	3	5
Ψυκτικοί θάλαμοι	12	38
Ψυγεία - Παγοποιεία	20	23
Ξυλοκιβωτοποιεία	7	7
Εργοστ. επεξεργασίας καπνού	1	1
Κυτιοποιεία - τυπογραφεία	1	1
Ψυκτικοί θάλαμοι -πλαστικά	1	23
Εργοστ. παραγωγής Τσίκλας	1	1
Εργοστ. Διαυλ. Ελαίου	4	4
Σ Υ Ν Ο Λ Ο		1.110

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ Έκθεση πεπραγμένων (1980)

δ) Εμπορία των Γεωργικών Προϊόντων

Παρά τις προσπάθειες και την υπάρχουσα υποδομή σε εγκαταστάσεις, οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν να επιδείξουν συνολικά περιορισμένη εμπορική δραστηριότητα στο χώρο των νωπών και επεξεργασμένων - μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων .

Ιδιαίτερα όσον αφορά προϊόντα όπου υπεισέρχεται η κρατική πολιτική (σιτηρά, καπνά κλπ.) τα περιθώρια για την άσκηση εμπορίας είναι περιορισμένα.

Πιο κάτω παρουσιάζεται μια κατ' εκτίμηση συμμετοχή των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων στην εμπορεύσιμη παραγωγή όλης της χώρας το 1979 για ορισμένα προϊόντα .

Πίνακας 10

Επιτραπέζια σταφύλια	5,1%
Κρασί	31 %
Κορινθιακή σταφίδα	23 %
Εκκοκισμένο βαμβάκι	51 %
Βρώσιμες ελιές	39 %
Πορτοκάλια	12 %
Ροδάκινα	10 %
Βερίκοκα	18 %
Τοματοπολτός	14 %
Ντοματοχυμός	12 %
Πατάτες	10 %

Πηγή : ΑΤΕ Έκθεση Πεπραγμένων (1980)

I.I.7. Οικονομική Κατάσταση Αγροτικής Συνεταιριστικής Κίνησης

Στο τέλος του 1979 οι γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις είχαν πάγια περιουσιακά στοιχεία αξίας 9 περίπου δισεκ. δρχ. (θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εκτιμήσεις αυτές της ΑΤΕ δέχονται ως αξίες των πάγιων στοιχείων τις αξίες κτήσεως άνευ ουδεμίας αναπροσαρμογής).

Μια γενική εικόνα της οικονομικής κατάστασης των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων δίνεται στον ακόλουθο ενοποιημένο ισολογισμό για το 1979 :

Πίνακας 11

Ενεργητικό (δισ.δρχ)		Παθητικό (δισ.δρχ.)	
Πάγιο		Συνεταιριστικές	
	8.571.620.000	μερίδες	915.055.000
Κυκλοφορούν	72.161.619.000	αποθεματικές	4.830.016.000
Διαθέσιμα		κεφάλαια από	
	4.975.941.000	επιδοτήσεις	438.718.000
Ζημιές προς			
Κάλυψη	1.020.148.000	αδιανέμητα κέρδη	447.661.000
		Μεσομακροπρόθεσμες	
		Υποχρεώσεις	8.402.701.000
		Βραχυπρόθεσμες	
		Υποχρεώσεις	71.909.400.000
ΣΥΝΟΛΟ	<u>86.909.400.000</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>86.909.400.000</u>

ΠΗΓΗ : ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΘΕΜΑΤΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ : Νο 17,1986, σελ. 178

I.I.8. Το ανθρώπινο Δυναμικό των Συνεταιριστικών Οργανώσεων

Το ανθρώπινο δυναμικό των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων δηλαδή το δυναμικό που κινεί όλο τον αγροτοσυνεταιριστικό μηχανισμό διακρίνεται στο άριστο δυναμικό και στο υπηρεσιακό (εργατοϋπαλληλικό) δυναμικό .

Το αιρετό δυναμικό αποτελείται από 60.000 αρκετούς, στην πλειοψηφία τους αγρότες, που στελεχώνουν τις διοικήσεις των συνεταιριστικών οργανώσεων. Χαρακτηριστικό των εν λόγω στελεχών είναι το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, ο περιορισμένος επιχειρηματικός τους ορίζοντας και η συντηρητικότητα του αγροτικού χώρου που φέρουν τη λήψη των αποφάσεων.

Το υπηρεσιακό δυναμικό των συνεταιριστικών οργανώσεων αποτελείται από ένα σύνολο υπαλλήλων συνεταιριστικών οργανώσεων που το 1980 ανερχόταν σε 6.776 υπαλλήλους, εξ των οποίων οι πτυχιούχοι αποτελούσαν το 10,86% . Στον πίνακα 12 εμφανίζεται η κατανομή του προσωπικού κατά κατηγορία Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Πίνακας 21

Προσωπικό Συνεταιριστικών Οργανώσεων (1980)

Κατηγορίες Οργανώσεων	Συν/κών	Αριθμ.Συν/κών Οργανώσεων	Σύνολο Υπαλλήλων	Εξ ων πτυχιούχοι Ανωτ.Σχολών
Γεωργικοί Συν/μοί		812	1.641	79
Κοινοπραξίες Συν/μών		4	25	8
Ενώσεις Γεωργ.Συν/μών		133	4.348	467
Κοινοπραξίες Ε.Γ.Σ		3	522	118
Κεντρικές Ενώσεις		10	240	64
ΣΥΝΟΛΟ		962	2.776	736

ΠΗΓΗ : Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΕΥΧΟΣ 3

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι στο σύνολο των 7.055 γεωργικών συνεταιρισμών κατά το 1980, μόνο σε 812 , ήταν στο 11,5% , απασχολούνται πλήρως εργαζόμενοι.

Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι το 64,2% των εργαζομένων στις συνεταιριστικές οργανώσεις απασχολείται στις Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών.

I.I.9. Η νομοθεσία για τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς

Οι γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις μέχρι το 1979 διέποντο από τον νόμο 602/1915 «περί συνεταιρισμών» που καθ' όλη τη διάρκεια της ισχύς του επανειλημμένα τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, ώστε μετά από 63 χρόνια να έχει αποδυναμωθεί και να μην εξυπηρετεί τον αγροτικό κόσμο. Οι ριζικές μεταβολές που σημειώθηκαν στη δομή και το επίπεδο ανάπτυξης της γεωργίας και η ερχόμενη πλήρης ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, οδήγησαν την Ελληνική Κυβέρνηση και την ηγεσία της αγροτοσυνεταιριστικής κίνησης να αναλάβουν σε συνεργασία μια μελέτη, που απέβλεπε σε αναμόρφωση της σχετικής νομοθεσίας .

Αποτέλεσμα ήταν το 1979 η Εθνική Αντιπροσωπία να ψηφίσει το Ν.921 «περί γεωργικών συνεταιρισμών» . Ο Νόμος αυτός με στοιχεία έντονα συνεταιριστικά και φιλελεύθερα απέβλεπε στη δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς που θα λειτουργούσε απρόσκοπτα και αποτελεσματικά στα ευρύτερα κοινοτικά πλαίσια.

I.I.10. Κράτος και Αγροτική Συνεταιριστική Κίνηση

Ο κρατικός παρεμβατισμός στην αγροτοσυνεταιριστική κίνηση της χώρας ήταν παρόν από την αρχή της πρώτης νομοθετικής θεσμοθέτησης των συνεταιρισμών στον τόπο. Ο παρεμβατισμός αυτός εμφανίζεται με δύο μορφές εκδηλώσεις του : α) την άμεση μορφή κρατικής παρέμβασης μέσω της θεσμοθέτησης νόμων και αποφάσεων και β) την έμμεση μορφή κρατικής παρέμβασης ως προέκταση και συνέπεια της πρώτης.

Παράλληλα με τη λειτουργία της Α.Τ.Ε ως μοναδικού μονοπωλιακού φορέα χρηματοδότησης της γεωργίας και των γεωργικών συνεταιριστικών και συγχρόνως ως φορέα ελέγχου και εποπτείας αυτών για λογαριασμό του κράτους, η αγροτοσυνεταιριστική κίνηση βρίσκεται ουσιαστικά υπό την κρατική κηδεμονία. Οι σχέσεις αυτές ήταν άλλοτε περισσότερο και άλλοτε έντονες, μετά τη μεταπολίτευση του 1974, εισέρχονται σε μια νέα φάση αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ κράτους και αγροτοσυνεταιριστικής κίνησης. Το μεν κράτος δέχεται σιωπηλά τους αγροτικούς συνεταιρισμούς ως μοχλούς αγροτικής ανάπτυξης και ως φορείς εφαρμογής της αγροτικής της πολιτικής, η δε αγροτοσυνεταιριστική κίνηση αντιλαμβάνεται ότι μόνο με

τη οικονομοτεχνική και διοικητική συμπαράσταση του κράτους μπορεί να προετοιμασθεί εν όψει της εντάξεως της χώρας στην ΕΟΚ. Δεν είναι τυχαίο άλλοτε ότι οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις συμμετείχαν ενεργά στην υλοποίηση από πλευράς Ελληνικής πολιτείας των αναγκαίων διαδικασιών και κανόνων για την οργάνωση των αγορών των αγροτικών προϊόντων . Έτσι μετά σε ένα κλίμα αμοιβαίας κατανόησης και αλληλοεξυπηρέτησης κράτος και αγροτοσυνεταιριστική ηγεσία προχώρησαν, έστω και αργά, στην προετοιμασία των αγροτικών συνεταιρισμών εν όψει της εντάξεως της χώρας στην ΕΟΚ. Η προετοιμασία αυτή συνίσταται κυρίως στην πληροφόρηση και ενημέρωση των συνεταιριστικών οργανώσεων και των συνεταιριστών και εν γένει των αγροτών γύρω από το κοινοτικό περιβάλλον, τους κοινοτικούς μηχανισμούς και κανόνες λειτουργίας, τις δυνατότητες ενισχύσεων και χρηματοδοτήσεων κλπ.

Παράλληλα ενισχύθηκαν οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις για τη στελέχωσή τους με στελεχιακό δυναμικό ενώ σε συνεργασία κράτους και συνεταιρισμών συντάχθηκαν συγκεκριμένα τομεακά προγράμματα, από τα πρώτα που υποβλήθηκαν για χρηματοδότηση στην ΕΟΚ , για την δημιουργία της αναγκαίας υποδομής σε αποθηκευτικά κέντρα για τα δημητριακά (ΚΥΔΕΠ) και το λάδι (ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ) . Συγχρόνως η ΠΑΣΕΓΕΣ λειτούργησε προενταξιακά γραφείο στις Βρυξέλλες προκειμένου να παρακολουθεί τις κοινοτικές εξελίξεις από κοντά ενώ συμμετείχε ως παρατηρητής στο Συμβούλιο Οργανώσεων Γεωργών της ΕΟΚ (COPA) και στο Συμβούλιο Γεωργικών Συνεταιρισμών της ΕΟΚ (COGECA).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ι.Ι.Ι. Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Με την είσοδο στη δεκαετία του '80 η αγροτοσυνεταιριστική κίνηση εμφανίζεται να λειτουργεί προς ενός νέου κλίματος κάτω από νέες συνθήκες που δημιουργεί η ένταξη της χώρας ως πλήρες μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και η νέα πολιτική περί αγροτικών συνεταιρισμών που εγκαινιάζει η νέα κυβέρνηση που προέκυψε από τις εκλογές του Οκτωβρίου 1981 και η μεν ένταξη διαμόρφωσε ένα κλίμα θετικό ιδιαίτερα όσον αφορά τις δυνατότητες που προσφέρονταν για οικονομική ενίσχυση επενδυτικών δραστηριοτήτων, η δε κυβερνητική πολιτική διαμόρφωσε νέες συνθήκες και νέα πλαίσια που καθόρισαν τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις ως επιλογή αγροτικής ανάπτυξης και φορείς αγροτικής πολιτικής, ενώ συγχρόνως τους δόθηκε η δυνατότητα μαζικότητας και η λειτουργία καθολικότητας για λογαριασμό μόνο των συνεταιρισμένων όσο και των μη συνεταιρισμένων αγροτών και τέλος η συνεταιριστική κίνηση επωμίσθηκε το βάρος να διαδραματίσει ρόλο παγοθραύστη σε μια σειρά κυβερνητικών επιλογών εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής .

Συγκεκριμένα :

Το 1982 ψηφίζεται ο Ν.1257 «περί εκδημοκρατισμού των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων», με το σκοπό για τρίτη φορά στην ιστορία της αγροτοσυνεταιριστικής κίνησης εκδηλώνεται άμεση κρατική παρέμβαση, που καταργεί τις εκλεγμένες διοικήσεις των συνεταιρισμών, επιβάλλει την τροποποίηση των καταστατικών τους και καθιερώνει νέο εκλογικό σύστημα, αυτό των συνδυασμών, εισάγοντας έμμεσα αν όχι άμεσα νέα ήθη στα διοικητικά συμβούλια των συνεταιρισμών. Συγχρόνως ενθαρρύνονται οι συνεταιριστικές οργανώσεις για μια παρεμβατική πολιτική στην λειτουργία των αγορών αγροτικών προϊόντων (είσοδος των συνεταιρισμών στη λαχαναγορά, ενθάρρυνση εξαγοράς ιδιωτικών επιχειρήσεων π.χ AGROPACK, NATIONAL CAN, ΒΕΛΚΑ ΑΕ, προμήθεια δημοσίων και στρατιωτικών φορέων με αγροτικά προϊόντα κλπ.).

Ενώ οι κέντρικες Συνεταιριστικές Οργανώσεις και ιδίως η ΚΥΔΕΠ και η ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ διαδραματίζουν ρόλο ρυθμιστών στις αγορές των δημητριακών και του ελαιολάδου αντίστοιχα, λειτουργούσες παράλληλα και

ως φορείς παρεμβάσεως και ως εμπορικοί φορείς . Τον ίδιο χρόνο 1982 ψηφίζεται από την Βουλή των Ελλήνων ο αναπτυξιακός νόμος 1262 με τον οποίο παρέχονται ειδικά κίνητρα στις συνεταιριστικές οργανώσεις για επενδυτικές δραστηριότητες ενώ συγχρόνως στην έγκριση των επενδύσεων που υπάγονται είτε στον προαναφερόμενο νόμο, είτε στον Κοινοτικό Κανονισμό 355/77 δίδεται ιδιαίτερη προτεραιότητα στις Συνεταιριστικές επενδύσεις και όχι σπάνια η έγκριση είναι τυπική υπόθεση . Παράλληλα η άνετη χρηματοδότηση των συνεταιριστικών οργανώσεων μέσω της ΑΤΕ , ενίοτε προσπερνώντας τα καθιερωμένα κριτήρια για χρηματοδότηση , έδωσε στις συνεταιριστικές οργανώσεις τη δυνατότητα διεύρυνσης και αύξηση των δραστηριοτήτων τους.

Το 1985 ψηφίζεται, τέλος , ο Ν.1541 «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» με τον οποίον εισάγεται ένα συγκεκριμένο υπόδειγμα συνεταιριστικής ανάπτυξης και προσανατολίζει την συνεταιριστική κίνηση σε μια δομή πολύπλοκη και συγκεντρωτική όπου ενισχύονται οι ανωτέρω βαθμού οργανώσεως (ιδιαίτερα οι τριτοβάθμιες - κεντρικές) και καθορίζονται λεπτομερειακές διατάξεις για τα της οργάνωσης, λειτουργίας , κανόνων κανονισμών ακόμη και διαδικασιών δράσης και ενεργοποίησης των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων ενώ συγχρόνως προβλέπεται στο Νόμο ειδικό κεφάλαιο (Κεφάλαιο ΙΑ') για την κρατική προστασία ενίσχυση αγροτικών συνεταιρισμών.

Στη συνέχεια δίδεται μια εικόνα της πορείας των αγροτικών συνεταιρισμών, μέσα στα νέα αυτά πλαίσια κατά τη περίοδο 1980-1987.

I.I.I.1. Συνεταιριστικές Οργανώσεις και Συνεταιριστικές Μονάδες

A). Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί

Οι συνεταιρισμοί που λειτουργούσαν στο τέλος του έτους κατά την περίοδο 1980-1987 και ο αντίστοιχος αριθμός μελών τους ήταν :

Πίνακας 13

Έτη	Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί	Αριθμός μελών	Μέσος όρος μελών κατά συνεταιρισμό
1980	7.055	705.560	100
1981	7.109	713.581	100
1982	7.233	842.837	116
1983	7.611	895.283	118
1984	7.817	929.297	119
1985	7.930	854.612	108
1986	7.513	845.777	112
1987	7.278	871.297	119

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 2

ΑΤΕ : Έκθεση πεπραγμένων , περιλαμβάνονται μόνο οι ελεύθεροι όσο και οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί.

Μεταξύ των ετών 1980 και 1987 ο αριθμός των συνεταιρισμών αυξήθηκε κατά 3,1% ενώ ο αριθμός των μελών τους κατά 23,5% γεγονός που καταλήγει σε αύξηση του μεγέθους των συνεταιρισμών από 100 σε 119. Σημαντική αύξηση εγγραφών νέων μελών στους αγροτικούς συνεταιρισμούς άρχισε το 1982 όταν έγινε νομικά δυνατή η συμμετοχή στο συνεταιρισμό περισσότερων από ένα μελών από την ίδια οικογένεια , στοιχείο που δεν προβλεπότανε από το Ν. 921/1979. Στους πιο πάνω αριθμούς μελών των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται και όσοι είναι μέλη σε περισσότερους από ένα συνεταιρισμούς.

Από τους πιο πάνω συνεταιρισμούς , η πιο πολυπληθές κατηγορία είναι οι ονομαζόμενοι «πιστωτικοί» συνεταιρισμοί των οποίων κύριο έργο είναι η μεσολάβηση κατά τη χορήγηση των δανείων της ΑΤΕ και των παραγωγικών εφοδίων, εισροών αγροτικής παραγωγής (λιπασμάτων, φαρμάκων, ζωοτροφών), στους παραγωγούς. Ο αριθμός της κατηγορίας αυτής μειώνεται καθώς επίσης μειώνεται και η συμμετοχή του στο σύνολο εξαιτίας και της αύξησης του

αριθμού των συνεταιρισμών άλλων κατηγοριών, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 14

Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί 1980-1987

Κατηγορίες	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Πιστωτικοί	4879	4877	4893	4906	4839	4728	4519	4382
Πωλήσεως	228	256	325	457	496	540	521	481
Παραγωγικοί	1494	1509	1539	1715	1888	2072	1921	1872
Διάφοροι	102	110	122	148	168	169	151	145
Αλιευτικοί	71	79	81	109	143	154	137	135
Αναγκαστικοί	281	278	273	276	283	267	264	263
ΣΥΝΟΛΟ	7055	7109	7233	7611	7817	7930	7513	7278

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ , Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 2

ΑΤΕ : Έκθεση Πεπραγμένων , 1985, 1986, 1987.

Η επόμενη σε αριθμό συνεταιρισμών κατηγορία είναι οι Παραγωγικοί Συν/μοί που επεξεργάζονται γεωργικά προϊόντα (έκθλιψη ελαιοκάρπου, οινοποίηση, τυροκόμηση κλπ.) ή έχουν αναλάβει κοινή δράση στην παραγωγή, εκτροφή ζώων, άρδευση κλπ., ή των οποίων τα μέλη εργάζονται από κοινού (π.χ δασικές εργασίες). Ο αριθμός των συνεταιρισμών αυτών δείχνει σχετική ανοδική πορεία. Ο αριθμός των συν/μών πωλήσεως, που διαθέτουν από κοινού τα προϊόντα των μελών τους (γάλα, φρούτα κλπ.) υπερδιπλασιάστηκε κατά τη περίοδο 1980-87.

Στους διάφορους συν/μούς υπάγονται γεωργικοί συν/μοί που δεν υπάγονται στις προηγούμενες κατηγορίες, όπως οι μελισσοκομικοί, η εξαγοράς ή ενοικίαση γαιών κλπ. Ο αριθμός αυτός παρουσίασε σημαντική αύξηση. Τέλος ο αριθμός των αλιευτικών συν/μών αυξήθηκε κατά 90% ενώ ο αριθμός των αναγκαστικών συν/μών μειώθηκε.

Β) Ενώσεις Συνεταιρισμών

Ο αριθμός των Ενώσεων Γεωργικών Συν/μών παραμένει σταθερός μέχρι το 1986 ενώ μειώνεται το 1987 λόγω συγχωνεύσεως όλων των Ενώσεων Συν/σμών του Νομού Μεσσηνίας στα πλαίσια του Ν.1541/1985 περί «αγροτικών συν/σμών οργανώσεων». Όμως η συμμετοχή συνεταιρισμών στις Ενώσεις διευρύνθηκε όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα :

Πίνακας 15

Ετη	Αριθμός Ενώσεων	Αριθμός Συν/μών	Μέσος όρος Συν/μών κατά ένωση
1980	133	6594	50
1981	133	6672	50
1982	133	6806	51
1983	132	6943	53
1984	132	7037	53
1985	132	7137	54
1986	132	6820	52
1987	126	6853	54

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 2

ΑΤΕ : Έκθεση Πεπραγμένων 1985, 1986, 1987

Σε γενικές γραμμές το 90% των συν/μών, που εκπροσωπούν και το 90% των συνεταιρισμένων μελών, μετέχουν στις ενώσεις γεωργικών συν/μών. Τέλος ο μέσος όρος συν/μών κατά ένωση αυξήθηκε στοιχείο που σημαίνει αύξηση του μεγέθους των μελών κατά ένωση .

Γ) Κοινοπραξίες Συνεταιριστικών Οργανώσεωνι) Κοινοπραξίες Συνεταιρισμών

Κατά το 1980 υπήρχαν Κοινοπραξίες Συν/μών . Κατά την περίοδο 1981 μέχρι τέλους 1987 ιδρύθηκαν οι ακόλουθες 6:

Πίνακας 16

- ❖ Κοινοπραξία Ανθοκομικών Συνεταιρισμών Ελλάδος (1981)
- ❖ Κοινοπραξία Γεωργικών Συνεταιρισμών Άρτας (1981)
- ❖ Κοινοπραξία Συνεταιρισμών Αχαΐας «Ο Άραξος» (1981)
- ❖ Γεωργική Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών Συνεταιρισμών Αλμωπίας (ΓΕ.ΚΙ.ΣΑ) (1983)
- ❖ Κοινοπραξία Εμπορίας Καπνών Γ.Σ Νομού Πέλλας (ΚΕΣΑΓΕΣ) (1984)
- ❖ Κοινοπραξία Γ. Συν/ών Νομού Πηλίου (ΚΟ.ΓΕ. ΣΥΝ.ΝΟΠ)(1984)

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Τεύχος 2.

Κατά το 1984 στις Κοινοπραξίες αυτές συμμετείχαν 40 συνεταιρισμοί με 6001 μέλη. Συνολικά στο τέλος του 1987, 126 συνεταιρισμοί μετείχαν σε 10 κοινοπραξίες εκ των οποίων 2 αδρανούσαν ή τελούσαν υπό εκκαθάριση.

β) Κοινοπραξίες Ενώσεων Συνεταιρισμών

Στις 4 Κοινοπραξίες Ενώσεων που υπήρχαν κατά το 1980, προστέθηκαν άλλες 6 μέχρι το τέλος του 1987. Οι παλαιότερες κοινοπραξίες ήταν : ΚΥΔΕΠ, ΚΣΟΣ, Σηροτροφική (αδρανής) και Κοινοπραξία Ε.Γ.Σ. Διαχείριση Νωπών.

Οι νέες κοινοπραξίες είναι :

- ❖ Κοιν.Ε.Γ.Σ. Βέροιας – Αλεξάνδρειας – Νάουσας (ΑΛΒΕΝΑ), το 1982
- ❖ Κοιν. Ε.Γ.Σ. νομού Πέλλας (ΚΕΣΠΕΛ), το 1982
- ❖ Κοιν. Διεθνών Μεταφορών (ΚΟΔΙΜΕΤ), το 1983
- ❖ Κοιν. Ε.Γ.Σ. Βόλου – Αλμυρού –ΚΥΔΠ (ΚΕΣΒΑΚ) το 1983
- ❖ Κοιν. Ανάπτυξης Ελαιοκομ. Δυτ. Ρεθύμνης (ΚΑΤΕΔΥΡ) το 1983
- ❖ Κοιν. Ενώσεων συν/μών Θράκης «ΒΙΟΜΗΛ» το 1987

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ τεύχος 2.

Στις νέες κοινοπραξίες μετέχουν 23 Ενώσεις και 1 Συν/μός.

Δ.Κεντρικές Ενώσεις

Κατά το 1980 11 κεντρικές ενώσεις από τις οποίες μια (Δασικών Συνμών Ελλάδος) αδρανούσε. Κατά το τέλος του 1987 είχαν απομείνει 7 κεντρικές ενώσεις σε λειτουργία, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα :

Πίνακας 17
Κεντρικές Ενώσεις

Επωνυμία	Έδρα	Έτος ιδρ.	Μετεχ.Οργαν. 2/θμίες / 1/θμίες
Κεντρ.Συν/κή Ένωση «ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ»	Αθήνα	1949	56
Κεντρ.Ένωση Οινοπ.Συν/κών Οργ.Ελλάδος «ΚΕΟΣΟΕ»	Αθήνα	1949	22
Κεντ.Ένωση Κτηνοτ.Συν/κών Οργ.Ελλάδος «ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ	Αθήνα	1926	85
Κεντ.Ένωση Γεωργ.Συν/μών Κορινθίας «ΚΕΝΚΟΡ»	Κόρινθος	1966	6
Κεντρ.Ένωση Γεωργ.Συν/μών Κορινθιακής σταφίδας	Πάτρα	1985	13
Κεντρ.Συν/κή Ένωση Συκοπαραγωγών Ελλάδος «Η ΣΥΚΙΚΗ»	Καλαμάτα	1953	1
Κεντ.Ένωση Γεργ.Συν/κών Οργ.Ν.Χανίων	Χανιά	1952	7
Κεντ.Ένωση Δασικών Συν/κών Οργ.Ελλάδος (ΑΔΡΑΝΕΙ)	Αθήνα	1975	2
Κεντρ.Ένωση Γεωργ.Συν/κών Οργ.Ν. Ηλείας	Πύργος	1964	3

(Υπό εκκαθάριση)

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ , Εκθεση Πεπραγμένων 1987

Ε) Συνεταιριστικές Μονάδες Εταιρικής Μορφής

Η αριθμητική εξέλιξη των συνεταιριστικών μονάδων εταιρικής μορφής που λειτουργούσαν κατά την περίοδο 1980-87 είναι η ακόλουθη :

Κατηγορίες		1980	1981	1982	1983	1984	1987
α)	Ανωτ.Ετ.Συν.Οργ.και ΑΤΕ (Ν.Δ 4087/60	14	18	18	18	22	22
β)	Ανωτ.Ετ.Συν.Οργ.μετά της ΑΤΕ ή θυγ.ετ.της ΑΤΕ και τρίτων	8	9	8	7	5	6
γ)	Ανωτ.Ετ.Συν.Οργ. αμιγείς & θυγατρικές τους	14	15	14	15	14	17
δ)	Αν.Ετ.Συν.Οργ.& τρίτων (χωρίς συμμετοχή της ΑΤΕ)	9	9	9	7	7	10
ε)	Ετ.περιορισμένης ευθύνης & ομόρρυθμες	13	21	24	22	22	33
στ)	Κοινοπραξίες του Ν.Δ.3874/58 Συν.Οργ.& ΑΤΕ	9	10	10	8	7	8
ζ)	Ατυπες κοινοπραξίες-συνεργασίες Συν.Οργ.αμιγείς ή με την ΑΤΕ ή με τρίτους	18	17	16	14	15	10
ΣΥΝΟΛΟ		85	99	99	91	92	106

Στη συνέχεια ακολουθούν πίνακες όπου αναλύονται οι πιο πάνω κατηγορίες και παρατίθεται όλες οι Συνεταιριστικές μονάδες εταιρικής μορφής.

Πίνακας 18

Ανώνυμες Εταιρίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ΑΤΕ

α/α	Επωνυμία	Έδρα	Έτος Ιδρύσ	Ποσοστό συμμετοχής Συν. Οργ. Α.Τ.Ε	%	Σκοπός
1	Βιομηχανία γάλακτος Ξάνθης «ΡΟΔΟΠΗ» Α.Ε.(ΑΤΕ. Δήμητρα Θράκης ΣΕΒΑΘ Α.Ε. και ΕΑΣ Ξάνθης)	Ξάνθη	1963	53	47	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
2	Συν/κή Εταιρία παρα- γωγής & εμπορίας κρέατος «ΣΕΚΕΠ» ΑΕ (ΑΤΕ, ΚΥΔΕΠ, 12 ΕΑΣ & Συνκές εταιρίες	Εξοχή Ξάνθη	1972	70	30	Παραγωγή, επεξεργασίας και εμπορία κρέατος και προϊόντων αυτού
3	Συν/κή Εταιρία Βιομ. Αναπτύξεως Θράκης «ΣΕΒΑΘ» Α.Ε. (ΑΤΕ 9 ΕΑΣ, 6 Συν/κές Ετ. Και ΚΥΔΕΠ).	Ξάνθη	1975	76	24	Βιομηχανική ανάπτυξη της Θράκης στο γεωρ/κό
4	Συν/κή Καπνοβιομ/νία «ΣΕΚΑΠ» ΑΕ (ΑΤΕ,ΚΥΔΕΠ 39 ΕΑΣ, 3 Συν/κοί και 10 Συν/κές εταιρίες)	Ξάνθη	1975	70	30	Βιομηχανοποίηση καπνών & εμπορία τρίτων καπνού στο εσωτερικό και εξωτερικό
5	Βιομηχανία γάλακτος Δράμας «ΝΕΟΓΑΛ»ΑΕ (ΑΤΕ και Ε. Γαλ.Συν) Ν.Δράμας-Καβάλας	Δράμα	1965	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
6	Βιομηχανία γάλακτος Σερρών «ΣΕΡΓΑΛ» ΑΕ (ΑΤΕ και ΕΑΣ Σερρών)	Σέρρες	1964	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου
7	Πρότυπη Βιομ.Γάλακτος ΑΕ «ΠΡΟΒΙΓΑΛ» (ΑΤΕ και 17 Ε.Α.Σ)	Αλεξάν δρεια	1967	38	62	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
8	Ελληνική Βιομηχανία	Πλατύ	1963	75	25	Ίδρυση & εκμετα-

	Ζωοτροφών «ΑΛΒΙΖ» ΑΕ (ΑΤΕ, ΚΥΔΕΠ και 2 Ε.Α.Σ)	Ημαθία ς				λευση εργοστα- σίου σύνθετων ζωοτροφών
9	Εταιρία ανάπτυξης και αξιοποίησης δασικού πλούτου περιοχ. Δυτικής Μακεδονίας «Η ΠΙΝΔΟΣ» Α.Ε (ΑΤΕ και 2 Ε.Α.Σ)	Γρεβεν ά	1980	60	40	Αξιοποίηση και εκμετάλλευση δασικού πλούτου περιοχής Δυτ. Μακεδονίας
10	Βιομηχανία γάλακτος Λάρισας «ΟΛΥΜΠΟΣ» ΑΕ (ΑΤΕ και Ε.Α.Σ. Λάρισας).	Λάρισα	1965	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
11	Αγροτική Βιομηχανία γάλακτος Ηπείρου «ΔΩΔΩΝΗΣ» ΑΕ (ΑΤΕ και 6 Ε.Α.Σ)	Γιάννε να	1963	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
12	Βιομηχ. Επεξεργασία γεωρ/κών προϊόντων «ΕΣΠΕΡΙΣ» ΑΕ (ΑΤΕ και Ε.Α.Σ. Άρτας Φιλιππιάδας	Άρτας	1963	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου χυμών εσπεριδοειδή και εμπορ. Προϊόντων
13	Βιομηχ. Γάλακτος Αιτωλών. «ΑΙΤΩΛΙΚΗ» ΑΕ(ΑΤΕ και 4 ΕΑΣ)	Αγρίνιο	1973	40	60	Ίδρυση και εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
14	Α.Ε Γενικών Ασφαλειών «ΑΓΡΟΤΙΚΗ»Α.Φ.Ε.Γ. Α	Αθήνα	1980	16,5	80	Διενέργεια ασφαλειών και αντασφαλειών πάσης φύσεως και παντός κινδύνου
15	Συν/κη Εταιρία λιπασμάτων «ΣΥΝΕΛ»Α.Ε (ΑΤΕ 2 Κεντρ.Ενώσ. 2	Αθήνα	1981	70	30	Εφοδιασμός της γεωργίας με τα αναγκαία χημικά & οργανικά Λιπάσ-

	Κοινοπρ. 2 Συν/κες Εταιρ. και 68 Ε.Α.Σ.					ματα κλπ.
16	Ηλιακή Βιομηχανία Γάλακτος Γαστούνη «ΗΛΒΙΓΑΛ» Α.Ε (ΑΤΕ και Κεντρ. Ένωση Αγρ. Συν. Ηλείας).	Γαστού νη	1965	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος
17	Εταιρία αξιοποίησης αγροτικής παραγωγής Ν. Κορινθίας «Η ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ» Α.Ε (ΑΤΕ και 5 Ε.Α.Σ.)	Κιάτο	1980	60	40	Αξιοποίηση αγροτικής παραγωγής Νομού Κορινθίας
18	Βιομηχανία χυμών και οίνων «ΒΙΟΧΥΜ» Α.Ε. (ΑΤΕ και ΕΑΣ Χανίων	Χανιά	1964	40	60	Εκμετάλλευση εργοστασίου χυμών και οινοποιείου
19	Ανώνυμος Συν/κη Ετ. Ανάπτυξης Ν. Ρεθύμνης «Α.Ε.ΕΑΡ» Α.Ε. (ΑΤΕ και Ε.Α.Σ.)	Ρέθυμ νο	1980	60	40	Αξιοποίηση γεωργικών πόρων Νομού Ρεθύμνης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.
20	Εταιρία Ανάπτυξης και αξιοποίησης δασικού πλούτου περιοχής Αρναίας Α.Ε. «Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ» (ΑΤΕ και Ενώσεις Δασ. Και Αγρ. Συν./σμων Αρναίας (ΑΔΡΑΝΕΙ)	Αρναί α	1980	60	40	Αξιοποίηση και εκμετάλλευσης δασικού πλούτου περιοχής Αρναίας.
21	Εταιρία αξιοποίησης εξαγωγής αγροτικών προϊόντων Λακωνίας «ΛΑΚΩΝΙΚΗ» ΑΕ	Σκάλα	1981	59	41	Αξιοποίηση γεωργικής παραγωγής Νομού Λακωνίας και

	(ΑΤΕ, ΕΑΣ Λακωνίας και 2 Συν/σμοί υπό εκκαθάριση					εμπορία γεωργικών προϊόντων πλην ελαιοκομικών.
22	«ΔΗΜΗΤΡΑ-ΘΡΑΚΗΣ» Α.Ε. (ΑΤΕ και ΕΛΒΙΖ Α.Ε)υπο εκκαθάριση	Ξάνθη	1977	60	40	Ίδρυση βιομηχαν. Ζωοτροφών, αλευροποιίαςκαι εμπορία των προϊόντων αυτών.

ΠΗΓΗ: Α.Τ.Ε. , Έκθεση πεπραγμένων 1987

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 19

ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΑΤΕ ή
ΘΥΓΑΤΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΤΕ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ

α/α	Επωνυμία	Έδρα	Ετος ίδρυσης	Ποσοστό συμμετοχής %			Σκοπός
				Συν. Οργ	ΑΤΕ Θυγ.	Τρίτων	
1.	Ελληνική Βιομ.Κρέατος «ΕΛΒΙΚ» ΑΕ (ΑΤΑ, ΕΤΒΑ & 8 ^Α Συν/μών)	Μεγάλα Καλύβια Τρικάλων	1968	33,3	33,3	33,3	Εκμετάλλευση Βιομ. κρέατος
2.	ΝΕΣΤΛΕ ΕΛΛΑΣ ΑΕ (ΝΕΣΤΛΕ, ΠΡΟΒΙΓΑΛ	Αθήνα	1973	49	--	51	Εκμετάλλευση Βιομ. Επεξεργασία γάλακτος
3.	Εταιρία εμπορίας γεωργ.	Καλαμάτα	1978	49	--	51	Εμπορία οπωροκηπευτικών προϊόντων αυτούσιων ή μεταποιημένων
4.	Εταιρία ψυκτικής προστασίας των αγροτικών πρ/ντων φυτικής & ζωικής παραγωγής προέλευσης Ν.Λέσβου «ΕΨΥΠΑΛ» ΑΕ (ΕΑΣ Λέσβου & ΑΓΡΕΞ ΑΕ	Μυτιλήνη	1978	49	--	51	Απόκτηση & εκμετάλλευση ψυκτικών εγκαταστάσεων
5.	Ένωση Σουλτανο-παραγωγών Κρήτης ΑΕ (ΑΤΕ 3 ΕΑΣ, 26 Συν/μοί & 742 ιδιώτες	Ηράκλειο	1935	65	20	15	Εκμετάλλευση σταφιδεργοστασίου & εμπορία σταφίδας

							& άλλων αμπελουργ ικών προϊόντων
6.	Νέα Ελλην. Εξαγωγής γεωργ.πρ/ντων «ΝΕΑ ΑΓΡΕΞ» ΑΕ (ΑΤΕ, ΕΤΒΑ & 26 Συνκές Οργ.) <u>Υπό εκκαθάριση</u>	Αθήνα	1960	13	85	2	Εξαγωγή γεωργ. Πρ/ντων

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ, εκθεση πεπραγμένων 1987.

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 20**ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΑΜΙΓΕΙΣ ΚΑΙ
ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΤΟΥΣ**

α/α	Επωνυμία	Έδρα	Έτος ιδρύσεως	Σκοπός
1.	«ΝΕΣΤΟΣ» ΑΕ (ΣΕΒΑΘ 48, 3% ΣΕΚΟΒΕ 13,1%, ΚΥΔΕΠ 13,3%, ΣΕΚΑΠ 10,8% ΣΠΕ 3,3%, Συν/κές επενδύσεις 5% & 22 εας 6,2%)	Ξάνθη	1978	Ίδρυση βιομηχανιών γεωργ. & εμπορία αυτών
2.	Εταιρία ανάπτυξης & αξιοποίησης δασικού πλούτου περιοχής Θράκης ΑΕ (ΣΕΒΑΘ 62,5% ΝΕΣΤΟΣ ΑΕ 37,5%)	Ξάνθη	1983	Αξιοποίηση δασικού πλούτου Θράκης
3.	Συν/κή κυτοποιία ΑΕ «ΣΥΝΕ.ΚΥΤ ΑΕ (Συνκές επενδύσεις ΑΕ, ΣΕΒΑΘ, ΝΕΣΤΟΣ, ΣΕΚΟΒΕ από 25%)	Δράμα	1983	Κατασκευές & εμπορία προϊόντων κυτοποιίας
4.	Συν/κή βιομηχανία σιτηρών ΑΕ «ΣΥΝ.ΒΙΟ.ΣΙ» (ΕΑΣ Σερρών 62,5% κυδεπ 27,5%, 30 Συν/μοί 10%)	Σέρρες	1977	Ίδρυση & εκμετάλλευση αλευροβιομηχαν ίας ,αρτοβιομη- χανίας, μακαρο- βιομηχανίας
5.	Αγροτικές Συν/κές εκδόσεις ΑΣΕ ΑΕ (77 Συν/κές Οργανώσεις	Θεσ/νίκη	1958	Εκμετάλλευση βιομηχανικών οπωροκηπευτικ ών
6.	Συν/κά εργοστάσια κονσερβοποιίας Β.Ελλάδας «ΣΕΚΟΒΕ» ΑΕ (14 συν/κές οργανώσεις 32,5% ΣΕΒΑΘ 64,5% , ΝΕΣΤΟΣ 3%)	Θεσ/νίκη	1969	Εκμετάλλευση βιομηχανικών οπωροκηπευτικ ών
7.	Ανώνυμη Συν/κή Βιομ.Εταιρία επεξεργασίας & εμπορίας	Γιάννενα	1978	Βιομηχανική επεξεργασία &

	κρεάτων Ηπείρου «ΣΒΕΚΗ ΑΕ» (ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ 15,6% Ενώσεις αγρ.Συν/μών Ηπείρου 85%			εμπορία κρέατος
8.	Συν/κές βιομηχανικές Θεσσαλίας «Ο ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ» ΑΕ (9 Ενώσεις αγρ.συν/μών Θεσσαλίας)	Λάρισα	1976	Επεξεργασία βιομηχανοποίη- ση αγροτικών προϊόντων
9.	Συν/κή ένωση καπνοπαραγωγών Ελλάδος «ΣΕΚΕ ΑΕ» (13 ενώσεις, 2 Συν/μοί & 1 συν/κή εταιρία	Αθήνα	1947	Εμπορία καπνών
10.	Συν/κή προμηθευτική ένωση «ΣΠΕ ΑΕ» (85 ενώσεις συν/μών, 18 αγρ.συν/μοί & 15 λοιπές συν/κές οργαν. & εταιρίες	Αθήνα	1849	Προμήθειες ειδών γεωργικής & οικιακής χρησιμότητας

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 21

ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΡΙΤΩΝ

(χωρίς συμμετοχή της ΑΤΕ)

α/ α	Επωνυμία	Έδρα	Ετος ιδρ.	Ποσοστό % συμμετ.		Σκοπός
				ΑΣΟ	Τρίτων	
1	Αναπτυξιακή Κοζάνης «ΑΝΚΟ» ΑΕ (Τοπική Ενωση Δήμων & Κοινοτήτων & 2 ΕΑΣ)	Κοζάνη	1985	35	65	Αξιοποίηση, ανάπ- τυξη & διαχείριση πόρων Ν.Κοζάνης τεχνική υποστήριξη ΟΤΑ, επιμόρφωση στελεχών & ανάληψη επενδυτικών πρωτο- βουλιών .
2	Γεωργική Εταιρία οπωροκηπευτικών Ν. Καστοριάς «ΓΕΟΚ» ΑΕ (Ενωση ΑΣ Καστοριάς & 589 οπωροπαραγωγοί.	Καστοριά	1979	7	93	Συγκέντρωση, συντήρηση, τυπο- ποίηση & εμπορία οπωροκηπευτικών πρ/ντων.
3	Βιομηχανία αξιοποίησης δασικού πλούτου Ηπείρου ΑΕ (Ε.Δας. Συν. Κόνιτσας-Ζαγορίου Μετσόβου 40% δασοκτή- μονες Ν. Ιωαννίνων 20,64% εταιρία ανάπτυξης ηπείρου 20,36% & τοπικής ένωσης Δήμων & Κοιν. 10%)	Γιάννενα	1985	40	60	Αξιοποίηση δασικού πλούτου ηπείρου.
4	«ΑΓΡΟΠΑΚ ΑΕ» (ΣΠΕΚΑ ΑΕ & ιδιώτες)	Αθήνα	1983	65	35	Κατασκευή εμπορία & εξαγωγή ειδών & υλι- κών χάρτινης συσκευα- σίας αγροτ. πρ/ντων.
5	Αγροτική Εταιρία Βιομηχ. Εγκαταστάσεων Κέρκυρας «ΑΕΒΕΚ ΑΕ» (ΕΑΣ Κέρκυρας, Συν/μοί εκκλησίες & ιδιώτες	Κέρκυρα	1979	92	8	Ίδρυση & εγκατάσταση βιομηχ. Επεξεργασίας γαλακτομικών κλπ. Γεωργ. Προϊόντων .

6	Δασικές βιομηχανίες Ευρυτανίας «ΔΑΒΙΕ» ΑΕ (Εν.Δασ.Συν. Ευρυτανίας 51%, ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ ΑΕ 45%, τοπική Ένωση Δήμων & Κοιν.3% & Δήμος Καπερνησίου 1%).	Καπερνήσι	1984	51	49	Ίδρυση βιομ.& βιοτεχνικών μονάδων για την επεξεργασία & εκμετάλλευση κάθε μορφής δασικών προϊόντων.
7	Ανώνυμη Βιομ.Εταιρία «ΑΝΑΤΟΛΗ» Χανίων (ΑΒΕΑ ΑΕ)	Χανιά	1917	96	4	Επεξεργασία ελαιολάδου & πυρην.-ραφηνάρια-σαπουνο-πέια -παραγωγή ζωοτροφ.
8	Οργανισμός ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης «Ο.Α ΔΥΚ ΑΕ»	Χανιά	1917	33	67	Μελέτη, χρηματοδότηση, εκμετάλλευση, λειτουργία & αξιοποίηση κοινοφελών έργων στις περιφέρειες Ν. Χανίων & Ρεθύμνου.
9	Ανώνυμη Γεωργ. & Βιομηχ. Εταιρία Ρόδου «ΚΑΙΡ ΑΕ» (ΕΑΣ Δωδεκανήσου & Ελλ. Δημοσ.	Ρόδος	1952	3	97	Συγκέντρωση - επεξεργασία πώληση γεωργ. Πρ/ντων.
10	Εταιρία παραγωγών Κορινθίας «ΕΤΠΑΚΟ ΑΕ» (3ΕΑΣ, 2 Συν/μοί & ιδιώτες)	Βραχάτι	1952	3	97	Συγκέντρωση - επεξεργασία πώληση γεωργ.πρ/ντων.

ΠΗΓΗ : ατε, ΈΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 1987

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 22**ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΟΜΟΡΡΥΘΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ**

α/α	Επωνυμία	Έδρα	Έτος ιδρύσ εως	Σκοπός
1.	Ασφαλιστικό Πρακτορείο «ΣΕΒΑΘ ΣΕΚΑΠ» ΕΠΕ (ΣΕΒΑΘ ΑΕ 60%, ΣΕΚΑΠ ΑΕ 40%	Ξάνθη	1979	Πρακτόρευση ΑΒΕΓΑ η «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ
2.	Ασφαλιστικό Πρακτορείο ΕΑΣ Σερρών ΕΠΕ (ΕΑΣ Σερρών 95%, ΓΠΑ Πενταπόλεως 5%	Σέρρες	1982	
3.	Ασφαλιστικό πρακτορείο ΕΑΣ Λαρίσης- Τυρνάβου- Αγιάς ΕΠΕ, ΕΑΣ Λαρίσης 95%, ΓΠΣ Ραψάνης.	Λάρισα	1981	
4.	Ασφαλιστικό πρακτορείο ΕΑΣ Αλμυρού ΕΠΕ (ΕΑΣ Αλμυρού 50%, Συν/μοί 50%	Αλμυρός	1981	
5.	Ασφαλιστικό πρακτορείο ΕΑΣ Βόλου ΕΠΕ (ΕΑΣ Βόλου 95%, ΓΠΣ Στεφανοβικείου 5%).	Βόλος	1981	
6.	Ασφαλιστικό πρακτορείο ΕΑΣ Φαρσάλων ΕΠΕ (ΕΑΣ Φαρσάλων 95% ΓΠΣ Θετιδίου 5%)	Φάρσαλα	1981	
7.	Πρακτορείο γενικών ασφαλειών. ΕΑΣ & ΓΠΣ Τρικόλων ΕΠΕ (ΕΜΣ 85%, 3 Συνμοί 15%)	Τρίκαλα	1980	
8.	Ασφαλιστικό πρακτορείο ΕΑΣ	Καρδίτσα	1932	

	Καρδίτσης 95% ΓΠΣ Λεονταρίου 5%.			
9.	Ασφαλιστικό πρακτορείο ΕΑΣ Ηρακλείου ΕΠΕ (ΕΑΣ Ηρακλείου 95%, ΓΠΑ Σάρχου 5%)	Ηράκλειο		
10.	Πρακτορείο γενικών ασφαλειών ΕΑΣ Χανίων- ΓΠΣ Βατολάκου ΕΠΕ (ΕΑΣ Χανίων 95%, ΓΠΣ Βατολάκου 5%)	Χανιά	1980	
11.	Συν/κή Κονσερβοποιία βρώσιμων ελιών Θεσπρωτίας ΕΠΕ (Ελαιουργική 50% & ΕΑΣ Θεσπρωτίας 50%).	Ηγοπυμενί τσα	1963	Προαγωγή ελαιοκομίας & προς- τασίας ελιάς, Κυρίως βρώσιμης.
12.	Συν/κή Κονσερβοποιία βρώσιμων ελιών Πρέβεζας - Άρτας ΕΠΕ (Ελαιουργική 50%, ΕΑΣ Πρέβεζας 25% ΕΑΣ Άρτας Φιλιππιάδας 25%).	Πρέβεζα	1969	Προαγωγή ελαιο- κομίας & προστασία ελιάς, κυρίως βρώ- σιμης.
13.	Συν/κή Κονσερβοποιία βρώσιμων Ελιών Λοκρίδας ΕΠΕ (Ελ/κή 55% ΕΑΣ Αταλάντης 45%).	Αγ.Κων/ν ος Λοκρίδος	1968	
14.	Συν/κή Κονσερβοποιία βρώσι- μων ελιών Ευβοίας ΕΠΕ (Ελ/κή 50% ΕΑΣ Ευβοίας 50%).	Χαλκίδα	1967	
15.	Συν/κή Ελαιοβιομηχανία Λασιθίου ΕΠΕ (Ελαιουργική 70%, ΕΑΣ Ιεράπετρας 18%, Σητείας 10%, ΕΑΣ Μεραμβέρου 2%).	Ιεράπετρα	1971	Ίδρυση & εκ/ση πυρηνελαιουργίου, σαπουνοποιείου ραφι- ναρίας, κυλινδρόμυ- λου & ελ/είου. Εμπ. ελ/κομικών πρ/ντων.

16.	Ελληνική σουλτανίνα ΕΠΕ (ΕΑΣ Κιάτου, ΕΑΣ Κορινθίας, ΕΑΣ Βόχας, Σταφ.Συν/μός Σητείας & Κ.Σ.Ο.Σ.).	Αθήνα	1967	Εξαγωγές Σουλτανίνας
17.	Συνεργαζόμενα εργοστάσια γάλακτος «ΣΥΝΕΡΓΑΛ ΕΠΕ» (3 ΕΑΣ 3 Κοινοπραξίες & Συν/κές Εταιρ.	Αθήνα	1970	Οργάνωση εμπορίας συντονισμός πωλήσεων τυροκομικών & γαλακτοκομ.προϊόντ
18.	Συν/κή εταιρία Περιορ. Ευθύνης εμπορίας οπωροκηπευτικών (Ενώσεις Α.Σ. Ηρακλείου, Πεζών, Μεσσαράς από 1/3 κάθε μία).	Ηράκλειο	1983	Εμπορία οπωροκηπευτικών προϊόντων.
19.	Συν/κή βιομηχανία πλαστικών υλών (ΚΣΟΣ 20% & 46 ΑΣ 80%).	Ηράκλειο	1984	Ίδρυση και εκμετάλλευση εργοστασίου παραγωγής πλαστικών ειδών.
20.	Σταφιδική εταιρία Κάτω Πεδιάδας «ΜΠΕΜΤΕΝΙ» ΕΠΕ (3 ΓΠΣ από 20%, 1 ΓΠΣ με 25% & 1 ΓΠΣ 15%).	Καινούργι ο Χωρίο Ηρακλ.Κρ	1985	Παραλαβή, αποθήκευση, επεξεργασία, τυποποίηση & διάθεση σταφίδας.
21.	Σταφιδική εταιρία Πεδιάδας «ΤΟΥΠΑΚΙ» ΕΠΕ (ελαιουργ. ΠΣ Επισκοπής 42,86% & ΓΠΣ Σγουροκεφαλίου & Γαλύφας από 28,57%).	Επισκοπή Ηρακλείου Κρήτης	1985	
22.	Συν/κά Φυτώρια Ν. Ηρακλείου «ΣΥ.ΦΥ.Ν.Η.» ΕΠΕ (4 Ενώσεις ΑΣ από 25%).	Τυμπάκι Ηρακλείου Κρήτης	1985	Παραγωγή & διάθεση αντιφυλλοξηρικών κλημάτων αμπέλου.
23.	Σταφιδική εταιρία Γέργερης & ΕΠΣ Γέργερης από 50%)	Γέργερη Ηρακλείου Κρήτης	1985	Παραλαβή, αποθήκευση, επεξεργασία, τυποποίηση &

				τυποποίηση & διάθεση σταφίδας.
24.	Αγροτοβιομηχανική εταιρία Περιορ. Ευθύνης γεωργ.ανάπτυξης Δουκάδων Σκριπερού «Η ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ ΕΠΕ» (Οι ΓΠ Συν/μοί Σκριπερού & Δουκάδων από 50%).	Σκριπερο Κέρκυρας	1984	
25.	Βιομηχανία γάλακτος Αιτωλοακαρνανίας «ΑΙΤΩΛΟΔΩΔΩΝΗ- ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ» ΟΕ (ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΑΕ 50%, ΔΩΔΩΝΗ ΑΕ 50%).	Αγρίνιο	1975	Εμπορία παστεριωμένου γάλακτος.
26.	Γεωργική. Φαρμακευτική Επανωμής ΟΕ (ΑΣ & Γ ΓΠΣ επανωμής από 50%).	Επανωμή	1979	Εμπορία γεωργικών φαρμάκων κλπ. Γεωργικών εφοδίων & μηχανημάτων.
27.	Συν/κή προμηθευτική ΕΒΡΟΣ ΕΠΕ (5 ΕΑΣ του Ν. Εβρου από 20%). <u>Αδρανεί</u>	Αλεξ/πολη	1981	Εισαγωγές Εξαγωγές βιομηχ.προϊόντων Ιδρυση βιομηχ.
28.	Ασφαλιστικό πρακτορείο Συν/μών Εταιριών ΕΒΡΟΣ ΕΠΕ (Συνκή Προμηθ. Εβρος ΕΠΕ 100%) . <u>Αδρανεί</u>	Αλεξ/πολη	1981	Πρακτόρευση Α.Ε.Ε.Γ.Α. «Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ»
29.	Συνκή Βιομηχανία Ζωοτροφών Μηδικαλεύρων Ροδόπης- Ξάνθης ΕΠΕ (ΕΑΣ Ροδόπης 50%, ΕΑΣ Ξάνθη 50%). <u>Αδρανεί</u>	Σάλπη Ξάνθης	1974	Παραγωγή και διάθεση απλών & σύνθετων ζωοτροφών.

30.	Συν/κή κονσερβοποιία βρώσιμων ελιών Χαλκιδικής ΕΠΕ (ελαιουργική 50% ΕΑΣ Χαλκιδικής 50%). <u>Αδρανεί</u>	Ν.Μουδανιά		Παραγωγή ελαιοκομίας & προστασία προϊόντων ελιάς κυρίως βρώσιμης.
31.	Συν/κή Ελαιοβιομηχανία Ρεθύμνης ΕΠΕ (ελαιουργική 50% Εας Ρεθύμνης 35%, ΕΑΣ Μυλοποτάμου 15%). <u>Αδρανεί</u>	Ρέθυμνο	1971	
32.	Κρητική Εταιρία Εισαγωγών – Εξαγωγών ΕΠΕ «ΚΡΙΜΕΞ» (ΕΑΣ Ηρακλείου 80% , 2 Συν/μοί 20%). <u>Αδρανεί.</u>	Ηράκλειο	1962	Εισαγωγή-Εξαγωγή αγροτικών προϊόντων κλπ. Εμπορευμάτων.
33.	Συν/κή κονσερβοποιία βρώσιμων ελιών Λακωνίας ΕΠΕ (ελ/κή 50% ΕΑΣ Λακωνίας 50%) . <u>Υπό εκκαθάριση.</u>	Σπάρτη	1967	Προαγωγή ελαιοκομίας & προστασία προϊόντων ελιάς κυρίως βρώσιμης.

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ, έκθεση πεπραγμένων 1987.

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 23

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ Ν.Δ. 3874/58 ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΤΕ

α/ α	Επωνυμία	Εδρα	Ετος ιδρύσ εως	Ποσοστό συμμετοχής %			Σκοπός
				ΑΣΟ ΑΤΕ	ΤΡΙΤΩΝ		
1	Κοινοπραξία εργο- στασίου ερυθρού πι- περιού Αριδαίας (ΑΤΕ & ΕΑΣ Αλωπίας).	Αριδαία	1961	49	51	--	Εκμετάλλευση εργο- στασίου επεξερ- γασίας κόκκινου πι- περιού.
2	Βιομηχανία επεξεργασίας φρούτων Κοινοπρ.ΑΤΕ & ΓΣΟ «ΒΕΡΜΙΟΝΑΟΥΣΑ» (ΑΤΕ-ΕΑΣ Εδεσσας, Βέροιας & Νάουσα.	Κόπανος Νάουσα ς	1960	48	52	--	Εκμετάλλευση εργ. χυμών, φρούτων & διαφόρων κονσερβών.
3	Ψυκτικές εγκ. διαλο- γής συσκευασίας φρούτων, Κοινοπρ. ΑΤΕ & ΕΑΣ Εδεσσας «ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΦΡΟΥΤΩΝ ΣΚΥΔΡΑΣ.	Σκύδρα	1960	49	51	--	Τυποποίηση φρούτων & εκ/ση ψυκτικών εγκαταστάσεων.
4	Αγροτική Συν/κή Βιομηχανία γάλακτος Λαμίας (ΑΤΕ & ΕΑΣ Λαμίας)	Λαμία	1959	49	51	--	Εκμετάλλευση εργο- στασίου γάλακτος
5	Εργοστάσιο γάλακτος Τρικάλων (ΑΤΕ & ΕΑΣ Τρικάλων & Καρδίτσας	Τρίκαλα	1959	49	51	--	

6	Κοινοπραξία ΑΤΕ & Ενωσ.Αγελ.Συν. Αττικής & Βοιωτίας	Αθήνα	1961	49	51	--	
7	Κοινοπραξία Γάλακτος Κωπαίδας (ΑΤΕ, ΕΑΣ : Λιβαδειάς, Θήβας, Αταλάντης & Οργ. Κωπαίδα . <u>Αδρανεί</u>	Αλίατρος	1960	48	20	32	
8	Γεωργ.Βιομ.Ρητίνης Ποσειδωνίας Κορίνθου Κοινοπραξία ΑΤΕ & Δας.Συν/μών Κορινθ. <u>Υπό εκκαθάριση</u>	Κόρινθος	1961	49	51	--	Εκ/ση ρητινοεργοστασίου επεξεργασίας & εμπορίας ρητίνης

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ, Έκθεση πεπραγμένων 1987

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 24**ΑΤΥΠΕΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ
ΑΜΙΓΕΙΣ ή ΜΕΤΑ ΤΡΙΤΩΝ**

α/α	Επωνυμία	Εδρα	Ετος ιδρύσεως	Σκοπός
1	Κεντρική Ένωση Εβρου, Εργοστάσιο ζωοτροφών (ΕΑΣ Ορεστιάδας 70% & ΕΑΣ Διδυμότειχου 30%).	Ορεστιάδα	1970	Εκμετάλλευση εργοστασίου παραγωγής σύνθετων ζωοτροφών.
2	Κοινοπραξία ΕΓΣ Καβάλας & ΓΠΣ Αγιάσματος (συμμετέχουν ανά 50%)	Καβάλα	1983	Εκμετάλλευση αγροκτήματος αεροδρομίου Χρυσούπολης
3	Κοινοπραξία ΓΠΣ : Δάτου Πολύστυλου & Αμυγδαλέωνα (συμμετοχή ανά 1/3 έκαστος)	Καβάλα	1984	Εκμετάλλευση αγροκτήματος αεροδρομίου Αμυγδαλέωνα Καβάλας (κυριότητα Μετοχικού Ταμείου Στρατού).
4	Κοινοπραξία Συν/μών Παλαίρου (ΓΠΣ & Γαλ. Συν. Παλαίρου ανά 50%).	Πάλαιρος Βόνιτσας	1974	Εκμ/ση ελαιουργείου
5	Συνεργαζόμενοι Συν/μοί Πετρομαγούλας Καρυάας-Ρωμείου (αφανής εταιρία στην οποία συμμετέχουν 3 συν/μοί.	Ορχομενός	1928	Εκ/ση εκκοκοστηρίου βαμβάκος & κυλινδρόμυλου.

6	Συνεργαζόμενοι Οικ/κοί Συν/μοί (Καρύστου-μαρμα- ρίου) (Αφανής εταιρία με μετόχους στο Οικ/κό Συν/μό Καρύστου 56,9% & Οιν/κός Συν/μός τέως Δήμου Μαρμαρίου 43,1%.	Κάρυστο ς	1963	Απόκτηση & εκμ/ση οινοποιείου.
7	Κοινοπραξία Ανωνύμων Εταιριών ΣΕΚΕ – ΔΗΜΗΤΡΑ (Συμμετέχουν ανά 50%).	Αθήνα	1974	Εμπορία γεωργικών μηχανημάτων.
8	Κονσερβοποιείο Συν.Επεξ. προϊόντων Νήσου Κω «ΑΒΙΚΟ» άτυπη κοινο- πραξία (συν/μοί κω 49% , ΑΤΕ 51%).	Κως	1955	Εκμετάλλευση εργ. τοματοπολτού & εμπορία προϊόντων τομάτας.
9	Συνεργαζόμενοι Συν/μοί πεδιάδας Βασιλικής Λευκάδας (Αφανής εταιρία με μετόχους 4 Συν από 25% ο καθένας) <u>Αδρανείς</u> .	Βασιλική Λευκάδας	1963	Εκμετάλλευση ελκυστήρων
10	Συνεργαζόμενοι Συν/μοί ΓΠΣ Κάτω αλυσσού (43%) & ΓΠΣ Άνω Αλυσσού (57%)) <u>Αδρανεί</u> .	Άνω Αλυσσός	1949	Εκμετάλλευση ελαιουργείου

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ, Έκθεση πεπραγμένων 1987

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ Α.Σ.Ο. 1981 ΕΩΣ 30-06-1988

Κωδικός Ε.Σ.Υ.Ε.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Κ.355/77. ΕΟΚ	Ν.1262/82	ΣΥΝΟΛΟ
011	Ετήσιες καλλιέργειες		3615490	3615490
012	Δενδρώδεις καλ- λιέργειες		304760	304760
013	Ειδικές εργασίες συ- ναφείς προς καλ/γεια γης		1008778	1008778
021	Κτηνοτροφία		1330445	1330445
022	Εργασίες συναφείς προς κτηνοτροφία		152618	152618
032	Εκμετάλλευση δασών		22627	22627
051	Αλιεία	647322	435589	435589
201	Σφαγή ζώων, παρα- σκευή & διατήρηση κρέατος	11797683	439153	12236836
202	Βιομηχανία γάλακτος	7163746	1117636	8281382
203	Παρασκευή διατη- ρουμένων αγροτικών προϊόντων.	15135290	9177776	24313066
204	Βιομηχανία λιπαρών ουσιών (φυτ. & ζωικών).	8670810	9654906	18325716
205	Επεξεργασία Δημη- τριακών & οσπρίων, ζωοτροφών.	646625	2531926	3178551
206	Αρτοποιία Ζαχαροπλαστική		435828	435823

208	Σοκαλατοποιία & παρασκευή ζαχαρωτών		405484	405484
209	Λοιπές Βιομηχανίες ειδών	18516	1275013	1293529
211	Οινοπνευματοποιία ποτοποιία οινοπν.		237687	237687
212	Οινοποιία	5667276	1106500	6773776
214	Μη οινοπνευματώδη ποτά		5565	5565
221	Επεξεργασία φύλλων καπνού	3194321	270251	3465072
222	Παραγωγή σιγαρέτων & πούρων		326800	326800
231	Παραγωγή νημάτων & υφασμάτων από μαλλί.		200500	200500
232	-«- -«- βαμβάκι	190000	3652491	3842491
233	-«- -«- μετάξι & συνθετικό		84000	84000
237	Βαφεία τυποβαφία & φινιστήρια		20650	20650
251	Πριστίρια μηχανική κατεργασία ξύλου.		2738400	2738400
252	Κατασκευή οικοδομικών ειδών από ξύλο.		47000	47000
253	Κατασκευή ειδών συσκευασίας από ξύλο.		233426	233426
272	Κατασκευή ειδών από χαρτί & χαρτόνι.		5590	5590
281	Έκδοση, εκτύπωση		24000	24000

	εφημ. Περιοδικών, βιβλίων.			
282	Λοιπές τυπογραφικές εργαστ.		17889	17889
302	Βιομηχανία προϊόντων από πλαστικό.		231000	231000
354	Κατασκευή γεωργικών εργαλείων.		18924	18924
365	Κατασκευή γεωργικών μηχ/των & μηχανουργεία επισκευής τους.		40340	40340
611	Χονδρικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων (Π.Α)	14646000	77307	14723307
614	Χονδρικό εμπόριο γεωργ. μηχ/των, εργαλείων.		7276	7276
618	Χονδρικό Εμπόριο ειδών διατροφής, ποτών, καπν.		115705	115705
641	Λιανικό εμπόριο αγροτικών.			
642	Προϊόντων, ειδών διατρ.			
656	Οινών & ποτών , μηχ/των & εργαλείων κλπ.		139918	139918
720	Αποθηκεύσεις	11734908	3053487	14788395
940	Εργαστήρια		844	844

- Μέσο ποσοστό επιχορήγησης Ν.1262/82 : 39% + 9,1% από επιδότηση επιτοκίου
- Μέσο ποσοστό επιχορήγησης Καν. 355/77 : 65%.

ΠΗΓΗ : Ε.Σ.Υ.Ε., 1987, Α' τρίμηνο 1988

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Ι.Ι.Ι.2. Εξοπλισμός Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Γεωργικές Βιομηχανίες)

Οι παραγωγικές εγκαταστάσεις των συνεταιριστικών οργανώσεων αναφέρονται ως εξοπλισμός γεωργικών βιομηχανιών. Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται η συνολική αξία του κατεχόμενου εξοπλισμού στο τέλος κάθε χρόνου, στην περίοδο 1980-1987, σε τρέχουσες τιμές και σε σταθερές τιμές του '80 (αξίες σε εκατομμύρια δρχ.)

Πίνακας Νο 25

Αξία βελτιώσεων, επεκτάσεων, αποκτήσεων, εγκ/σεων γεωργικών βιομηχανίες

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	80-87%
Γεωργικές βιομ/νίες	1196	880	1572	1872	3987	4739	8455	6090	409%
Γεωργικά μηχ/τα	56	52	36	948	2818	2210	1174	271	384%
Μεταφορικά μέσα	61	68	91	140	380	549	432	761	1147%
Γραφεία, αποθήκες κλπ.	961	2195	1033	1425	2775	2945	2900	1575	62,8%
Λοιπές εγκ/σεις	362	493	488	631	1726	1729	1314	1088	186%
Δασικός εξοπλισμός	6	156	131	10	61	34	42	8	33,3%
Γεωργοβιοτ.εξοπλισμός	20	9	12	14	19	18	15	8	-150%
Αλιευτικός εξοπλισμός	3	2	5	16	15	18	17	5	66%
Σύνολο (τρέχ.τιμές)	2670	3855	3368	5056	11781	12242	14349	9754	265%
Σύνολο(Τρ.τιμές '80)		3146	2378	3130	6550	5974	6471	4106	
Συνολική αξία τρέχ.									
Βιομ.εξοπλ.(Τρ.τιμές)	17636	22179	26468	32212	45050	60133	81771	98954	432%
(σταθ.τιμές '80)	18098	18686	19939	25048	29345	36879	39555		218%

* ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΔΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ , Κ> ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, τεύχος 3.

ΑΤΕ : Εκθεση Πεπραγμένων 1985, 1986, 1987

Η πραγματική προώθηση κεφαλαίου εγκαταστάσεων γεωργικών βιομηχανιών υπήρξε διπλάσια κατά το 1984 σε σύγκριση με το 1980 και του 1986 σε σύγκριση με το 1983. Η προσθήκη αυτή μειώθηκε σταδιακά μεταξύ 1984 και 1987. Γεγονός είναι ότι η πορεία της προσθήκης κεφαλαίου δεν υπήρξε ομαλή κατά την περίοδο 1980-1987. Ειδικά η προσθήκη κεφαλαίου κατά τα έτη 1982 και 1983 υπήρξε κατώτερη του έτους 1981 όπως κατώτερη ήταν και τα έτη 1985, 1986 και 1987 σε σχέση με το 1984 σταθερές τιμές.

Η συνολική αξία του κατεχόμενου από τις συνεταιριστικές οργανώσεις κεφαλαίου βιομηχανικού εξοπλισμού παρουσίασε σταδιακή ανοδική πορεία καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο.

Χαρακτηριστική είναι η μεγάλη αύξηση της αξίας των γεωργικών μηχανημάτων που αποκτήθηκαν τα έτη 1983, 1984, 1985 και 1986 και που αντιπροσωπεύει κατά μέρος βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές που προμηθεύτηκαν από κοινού οι συνεταιριστικές οργανώσεις με τη μεσολάβηση της ΚΥΔΕΠ και με επιχορήγηση της ΕΟΚ.

Γενικά η αύξηση των αγροτοσυνεταιριστικών επενδύσεων που παρατηρείται στην εξεταζόμενη περίοδο οφείλεται στα γεωργικά κίνητρα και τις επιδοτήσεις που παρέχονται κυρίως μέσω του (Καν.355/77) αλλά και μέσω του Ν.1262/82 όπου για μερικές επενδύσεις του Ν.1262/82 το μέσο ποσοστό επιχορήγησης είναι της τάξεως του 39% συν 9,1% επιδότηση επιτοκίου, για άλλες επενδύσεις του Καν.355/77 το μέσο ποσοστό επιχορήγησης είναι 65%. Λαμβανομένου δε υπόψη ότι υπήρξε διακριτική μεταβολή υπέρ των συνεταιρισμών από πλευράς πολιτείας, το σύνολο των επενδύσεων των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων για το χρονικό διάστημα 1981 έως 30/06/1988 ήταν ως εξής :

Επενδύσεις Ν. 1262/82 : 44,5 δισεκ. Δρχ.

Επενδύσεις Καν. 355/77 79,5 δισεκ. Δρχ.

124,0 δισεκ. Δρχ.

ΠΗΓΗ : ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ

Εκτιμάται ότι από τις πιο πάνω εγκριθείσες επενδύσεις, προχώρησαν σε πραγματοποίηση. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις εγκριθείσες επενδύσεις των αγροτικών οργανώσεων βάση του Ν. 355/77 και Καν. 1262/82 στη περίοδο 1981/30.06.1988 κατά τριψήφιο κωδικό της Ε.Σ.Υ.Ε. , ενώ ο πίνακας 24 παρουσιάζει τις γεωργικές βιομηχανίες που ήσαν στην κατοχή των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων στις 31.12.1987.

Πίνακας Νο 27

ΕΞΟΠΑΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ (1987)

	Αριθμός	
	Οργαν.	Βιομηχ.
Παστεριοτήρ. Τυροκομεία	14	14
Τυροκομεία απλά	217	226
Κονσερβοποιία βρώσ.ελαιών	17	21
Κονσερβοποιία τοματοπολ.&οπωροκηπ.	8	12
Εκκοκκιστήρια βαμβακιού	17	26
Ελαιουργεία	570	593
Σπορελαιουργεία	5	5
Πυρηνελαιουργεία	6	7
Ραφίναρίες	10	10
Σαπωνοποιεία	4	4
Εργοστάσια χυμών εσπερ.	-2	2
Εργοστάσια επεξεργ. συκόπαστας	1	1
Εργοστάσια διαλογής και συσκ. Φρούτων & λαχανικών	111	131
Σταφιδοεργοστάσια	5	5
Ορυξεργοστάσια	3	3
Εργοστασια επεξ.κεριού-μελιού	4	4
Κυλινδρόμυλοι	11	12
Οινοποιεία με εμφιαλωτήρια	25	32
Οινοποιεία χωρίς εμφιαλωτήρια	25	29
Πτηνοσφαγεία	6	8
Εγκατάσταση καταψύξεως	4	4
Ψυγεία - Παγοποιεία	32	36
Ξυλοκιβωτοποιεία	7	7
Εργοστάσια επεξεργ.καπνών	1	1
Κυτιοποιεία - Τυπογραφεία	3	4
Ψυκτικοί θάλαμοι	56	266

Ξυλοκιβωτοποιεία	7	7
Εργοστάσια επεξεργ.καπνών	1	1
Κυτιοποιεία – Τυπογραφεία	3	4
Ψυκτικοί θάλαμοι	56	266
Ξυλοκιβωτοποιεία	7	7
Εργοστάσια επεξεργ.καπνών	1	1
Κυτιοποιεία – Τυπογραφεία	3	4
Ψυκτικοί θάλαμοι	56	266
Ψυκτικοί θάλαμοι πλαστικοί	2	28
Εργοστάσια παραγ.τσίκλας	1	1
Εργοστάσια διαυγασ.ελαίου	6	7
Εργοστάσια αποφ.& επεξ. Φουντουκιών	4	4
Εργοστάσια θραύσ. & διαλογής αμυγδάλων	4	4
Εργοστάσια παρ.ζωοτρ.από υποπ.εκχυμ.πορτοκαλιών	1	1
Εργοστάσια διαλ.τυποπ. οσπρίων	3	4
Συσκευαστρ. & διαλ. Τυποποίησης ανθέων	1	2
Εργοστάσια επεξεργ. & συσκ. Κουμ.- κονατ.	1	1
Σφαγείο	2	2
Εργοστάσιο κατασκευής ελ/κών μηχανημάτων	1	1
Μονάδα παραγωγής μαργαρίνης	1	1
Μονάδα παρ. υδρογόνου υδρογόνωσης	1	1
Οξοποιείο	1	1
Εργοστάσιο επεξεργ.- Τυπ. Σπόρων	2	2
Μονάδα επεξρ.απορ.εκκοκκιστήρ.	<u>1</u>	<u>1</u>
Σύνολο		1527

Ι.Ι.Ι.3. Δραστηριότητες εργασίες συνεταιριστικών οργανώσεων

Οι κύριες δραστηριότητες των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων συνέχισαν να είναι οι ίδιες καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 1980-1987. Λόγω έλλειψης επαρκών στατιστικών στοιχείων γίνεται πιο κάτω αναφορά σε ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων - εργασιών όπως στον τομέα των προμηθευτικών εργασιών, στον τομέα της διαχείρισης και διάθεσης εφοδίων (εισροών αγροτικής παραγωγής) στον τομέα των πιστωτικών εργασιών και στον τομέα των πιστωτικών εργασιών και στον τομέα της εμπορίας.

Α. Προμηθευτικές Εργασίες

Όπως προαναφέρθηκε οι συνεταιριστικές οργανώσεις προμηθεύουν στα μέλη τους τα κυριότερα παραγωγικά εφόδια και είδη οικιακής χρησιμότητας. Στις εργασίες αυτές συμμετέχει το σύνολο σχεδόν των συνεταιρισμών, που αναφέρονται ως πιστωτικοί και οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, αποτελούν συνεταιρισμούς πολλαπλού σκοπού. Το σύνολο των προμηθευτικών εργασιών παρουσίασε την ακόλουθη εικόνα κατά την περίοδο 1980-1986 (σε εκατομμύρια δρχ.).

Πίνακας Νο 28
Προμηθευτικές Εργασίες

Είδη	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μεταβολή 1980-86
Γεωργικ. χρ.	13699	16425	20106	26962	32162	41108	46425	335%
Οικιακής χρ.	4458	6533	9424	13162	17383	24529	32520	816%
Σύνολο(Τρ.τι μές)	18137	22958	29530	40124	49544	65637	78945	446%
Σύνολο (στ. τιμές 80)		18733	20848	24837	27546	32030	35604	95%

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ , Έκθεση Πεπραγμένων 1985, 1986.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ , Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 3

Η πορεία των προμηθευτικών εργασιών των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι σταθερά ανοδική τόσο σε τρέχουσες όσο και σε σταθερές τιμές ιδιαίτερα. Δε έντονη είναι η αυξητική πορεία στην προμήθεια των ειδών οικιακής χρησιμότητας.

Β. Συγκέντρωση και κοινή Διαχείριση Προϊόντων

Η συγκέντρωση και κοινή διαχείριση προϊόντων από τις συνεταιριστικές οργανώσεις πραγματοποιείται για λογαριασμό είτε των παραγωγών είτε των νομικών προσώπων των συνεταιριστικών οργανώσεων. Τα προϊόντα που υπάγονται στην κοινή διαχείριση τα διαθέτουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις είτε ανεπεξέργαστα είτε ύστερα από επεξεργασία που γίνεται στις εγκαταστάσεις τους. Ένα μέρος από αυτά εξάγεται στο εξωτερικό. Μια συνολική εικόνα αυτής της δραστηριότητας για την περίοδο 1980-1986 δίνει ο ακόλουθος πίνακας (αξίες σε εκατ. Δρχ.).

Πίνακας Νο 29

Συγκέντρωση και κοινή διαχείριση προϊόντων

Αξία διατεθέντων	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μεταβολή 1980-86
Ανευ επεξεργ.	4989	24314	43877	50461	89651	86278	93281	1869%
Μετά από επεξεργ.	30061	34161	44622	70231	88462	153346	152712	508%
Σύνολο(Τρ.τιμές)	35050	58475	88499	120692	178115	161963	245993	702%
Σύνολο(στ. τιμές 80)		47715	62480	74708	99031	79038	110942	316%
Εξαχθ.(εκατ. δρχ.)	6812	8480	10929	23248	25584	53980	62123	911%
Εξαχθ.(εκατ. δρχ.)	158	153	164	265	227	390	444	281%

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ , Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 3

ΑΤΕ : Έκθεση πεπραγμένων , 1984, 1985, 1986.

Παρατηρείται συνεχής ανοδική πορεία των διατιθεμένων από κοινού στην αγορά προϊόντων. Η πορεία αυτή είναι ταχύτερη για τα προϊόντα που διατίθενται στην εσωτερική αγορά. Σημειώνεται ότι μεταξύ 1980 και 1981 πραγματοποιήθηκε σχεδόν πολλαπλασιασμός της αξίας των διατεθέντων χωρίς επεξεργασία προϊόντων στην εσωτερική αγορά και ότι κατά τα έτη 1982 και 1984 η αξία τους ήταν του αυτού περίπου τέλους με την αξία των διατεθέντων προϊόντων ύστερα από επεξεργασία. Στα εξαγόμενα προϊόντα η ανοδική εξέλιξη υπήρξε μέχρι και το 1982 και παρουσίασε σημαντικό άλμα τον επόμενο χρόνο.

Αναφορικά με την εμπορία αγροτικών προϊόντων από τις συνεταιριστικές οργανώσεις παρουσιάζεται ακολούθως μια κατ' εκτίμηση συμμετοχή αυτών κατά τα έτη 1979 και 1986 στο σύνολο της εμπορεύσιμης παραγωγής όλης της χώρας και για ορισμένα προϊόντα.

Πίνακας 30

	1979	1986
Κορινθιακή σταφίδα επεξεργασμένη	23%	46,9%
Σταφύλια επιτραπέζια	5,1%	23,1%
Κρασί	31%	35,4%
Ελιές βρώσιμες	39%	38,1%
Βαμβάκι εκκοκκισμένο	51%	87,3%
Πορτοκάλια	12%	20,1%
Ροδάκινα	10%	33,1%
Βερίκοκα	18%	5,1%
Τοματοπολτός	14%	12,8%
Τοματοχυμός	12%	64,3%
Τομάτα ολόκληρη / κονσέρβα	-----	16,5%
Πατάτες	10%	

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ , Έκθεση Πεπραγμένων , (1987)

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει μια αξιόλογη βελτίωση της συμμετοχής των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων στο σύνολο της εμπορεύσιμης παραγωγής όλης της χώρας . Η συμμετοχή αυτή θα μπορούσε να ήταν μεγαλύτερη εάν οι συνεταιριστικές οργανώσεις διέθεταν σύγχρονους μηχανισμούς εμπορίας και μεγαλύτερη ευλιγισία και ταχύτατη στη λήψη αποφάσεων.

Γ. Πιστωτικές εργασίες

Ο ουσιαστικός ρόλος των συνεταιρισμών στην άσκηση της πίστης απέχει πολύ από εκείνον που θα δικαίωνε την ονομασία και το πλήθος των ονομαζόμενων πιστωτικών συνεταιρισμών. Δεν είναι όμως και άνευ σημασίας η προσφερόμενη υπηρεσία, όπως συχνά αναφέρεται. Εικόνα του μεγέθους των πιστωτικών εργασιών των συνεταιριστικών οργανώσεων δίδει ο ακόλουθος πίνακας :

Πίνακας Νο 31

Πιστωτικές εργασίες 1979-1986 (σε εκατ. Δρχ.)

Δάνεια από κεφάλαια ΑΤΕ	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Σε μέλη συν.	20447	24215	28060	35331	46226	61947	80411	78193
Σε νομ.προσ. συν.οργα/σεων	32595	46082	55677	79706	115279	177093	181695	206900
Σε μονάδες ετ.μορφ.	14200	15601	7137	9484	27555	26946	46583	78145
Σύνολο Α	67242	85898	90874	124521	189510	265986	308689	363238
Δάνεια από ίδια συν/κά κεφάλαια								
Σε μέλη συντε.	508	463	514	938	1168	1233	1565	1787
Σε νομ.προσ. συν/κών οργαν.	16	31	37	82	69	101	990	312

Σύνολο Β	524	494	551	1020	1237	1334	2555	2099
Σύνολο Α+Β	67766	86392	91425	125341	190747	267320	311244	365337

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ , Έκθεση Πεπραγμένων (1987)

Περίπου το 10% του αριθμού των πιστωτικών συνεταιρισμών ασχολούνται με την αυτοτελή άσκηση της αγροτικής πίστης κατά την οποία ο συνεταιρισμός αποτελεί τον δανειστή των μελών του, εφαρμόζοντας τους ίδιους κανόνες που εφαρμόζει η ΑΤΕ από την οποία αντλεί και τα σχετικά κεφάλαια.

Δ. Διαχείριση και Διάθεση Εφοδίων για Λογαριασμό Τρίτων

Με την χρησιμοποίηση ενός ευρύτατου δικτύου αποθηκευματικών κέντρων που καλύπτει ολόκληρη τη χώρα, οι συνεταιριστικές οργανώσεις διαχειρίζονται τα κυριότερα εφόδια προς εξυπηρέτηση των μελών τους. Δεσπόζουσα θέση μεταξύ των εφοδίων έχουν τα λιπάσματα και οι ζωοτροφές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι το 1983-84 η διαχείριση των λιπασμάτων γινόταν για λογαριασμό της ΑΤΕ, έκτοτε δε γίνεται για λογαριασμό της συνεταιριστικής εταιρίας Λιπασμάτων «ΣΥΝΕΛ». Ενώ η διαχείριση των ζωοτροφών (κτηνοτροφικών δημητριακών) από το 1987 γίνεται για λογαριασμό της ΚΥΔΕΠ.

Ο όγκος των εφοδίων που διακινήθηκε μέσω των συνεταιριστικών οργανώσεων και έφτασε μέχρι τους παραγωγούς, φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 32

Διαχείριση εφοδίων (χιλ. τόνοι)

Για λογαριασμό	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
ΑΤΕ	1668	1683	1864	1967	1156	25	18
Κεντρικών συν/κών οργαν.	2033	1809	1997	1799	2408	3972	3972
Σύνολο	3701	3492	3861	3766	3564	3997	3810

ΠΗΓΗ : ΑΤΕ Έκθεση Πεπραγμένων 1987 σελ. 31

Αν στις ποσότητες εφοδίων που διαχειρίζονται οι συνεταιριστικές οργανώσεις προστεθούν και οι ποσότητες των προϊόντων των που επίσης διαχειρίζονται, οι συνολικές διακινούμενα ποσότητες (εφοδίων και προϊόντων) για το 1986 ξεπερνούν τους 10 εκατομ. τόνους.

Ε. Προσωπικό Συνεταιριστικών Οργανώσεων

Σταθερή ανοδική πορεία σημείωσε το μέγεθος του υπαλληλικού προσωπικού που απασχολήθηκε στις συνεταιριστικές οργανώσεις κατά την περίοδο 1980-1986 . Η εξέλιξη του συνολικού του υπαλληλικού προσωπικού ήταν η ακόλουθη :

Πίνακας 33

Υπαλληλικό Προσωπικό

Συν/κές Οργανώσεις	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μεταβολή 1980-86
Γεωργ. Συν/μοί	1641	1762	1847	2009	2498	2701	2955	80%
Ένωση Συν/μών	4348	4611	4923	5279	5847	6365	6761	56%
Κοιν.Συν.& Εν.	547	579	492	674	795	882	914	67%
Κεντρ. Ενώσεις	240	277	321	377	422	536	533	122%
Σύνολο	6776	7229	7583	8339	9562	10484	11163	65%

ΠΗΓΗ : Συνεταιριστική Πορεία, Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Τεύχος 3

Έκθεση πεπραγμένων 1985, 1986

Παράλληλα με την αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων στους Συνεταιρισμούς παρατηρείται και σημαντική ποσοτική μεταβολή. Ο συνολικός αριθμός πτυχιούχων υπαλλήλων, έφτασε κατά το 1986 το 13,5% του συνόλου έναντι 10,8% κατά το 1980. Ειδικότερα την πορεία εξέλιξης του αριθμού των πτυχιούχων υπαλλήλων παρουσιάζεται στη συνέχεια (σημειώνεται ότι οι πτυχιούχοι περιλαμβάνονται στους αριθμούς του προηγούμενου πίνακα).

Πίνακας 34

Πτυχιούχοι Υπάλληλοι Συνεταιριστικών Οργανώσεων

Συν/κές Οργανώσεις	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μεταβολή 1980-86
Γεωργ. Συν/μοί	79	96	114	155	232	233	260	230%
Ένωση Συν/μών	467	515	566	689	747	793	841	80%
Κοιν.Συν.& Εν.	126	126	148	196	298	243	284	126%
Κεντρ. Ενώσεις	64	74	83	86	118	138	120	88%
Σύνολο	736	811	911	1126	1394	1407	1505	105%

ΠΗΓΗ : ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ, Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 3

ΑΤΕ : Έκθεση πεπραγμένων 1985, 1986.

Αξιοσημείωτο είναι ο τριπλασιασμός του αριθμού των πτυχιούχων που υπηρετούν σε γεωργικούς πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς και ο υπερδιπλασιασμός των κοινοπραξιών (κυρίως κοινοπραξιών ενώσεων).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι η παρατηρούμενη ποιοτική βελτίωση του ανθρώπινου υπαλληλικού δυναμικού είναι θεωρητική καθόσον οι προσλαμβανόμενοι πτυχιούχοι ναι μεν ανεβάζουν το γενικότερο ποιοτικό επίπεδο που ήταν και παραμένει σχετικά χαμηλό, αλλά οι ανάγκες των συνεταιριστικών οργανώσεων, ιδιαίτερα των μεγάλων πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών των ενώσεων και των κεντρικών ενώσεων σε επίπεδο senior managers, που με την εμπειρία και τη γνώση τους θα βελτιώσουν το επίπεδο management που είναι αρκετά χαμηλό σε σύγκριση με τον ιδιωτικό τομέα. Η δυσκολία στην προσέλευση αυτού του επιπέδου στελεχιακό δυναμικό εντοπίζεται στην έλλειψη πολιτικής στελεχών όσο και στη δυσκολία που συναντούν τα οποία στελέχη επιπέδου να εγκλιματισθούν με τις υπάρχουσες νοοτροπίες και πολιτικές και που έχουν σχέση με το ότι λόγω της δύναμης που διαθέτουν οι διοικούντες τους συνεταιρισμούς που ως επί το πλείστον είναι

αγρότες με δεδομένες νοοτροπίες και απόψεις, τα στελέχη αντιμετωπίζουν επαγγελματική καταπίεση και φθορά. Συγχρόνως, η ύπαρξη ενός ισχυρού υπαλληλικού κατεστημένου χαμηλού κυρίως εκπαιδευτικού επιπέδου, η ισχυρή παρουσία των συνδικαλιστικών οργάνων και η ύπαρξη περιοριστικών κανόνων και κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των συνεταιρισμών, αποτελούν πρόσθετα εμπόδια για την προσέλευση και ευδοκίμηση προσοντούχων στελεχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

IV. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Η πορεία που ακολουθούσε η αγροτοσυνεταιριστική κίνηση ιδιαίτερα την μεταεταξιακή περίοδο, μέσα στα πλαίσια , τις συνθήκες και τους προσανατολισμούς που δόθηκαν από τη κυβερνητική πολιτική και φυσικά τις επιλογές της αγροτοσυνεταιριστικής ηγεσίας, έχει οδηγήσει σε μια κατάσταση που περιγράφεται σε συντομία πιο κάτω.

Συνεταιριστική Νομοθεσία

Η συνεταιριστική νομοθεσία όπως αυτή εκφράζεται από το Ν.1541/85 εκτιμάται ότι δεν έχει γίνει αποδεκτή λειτουργικά από τις συνεταιριστικές οργανώσεις και αυτό μαρτυρεί το γεγονός ότι ήδη ο σχετικός νόμος τροποποιήθηκε μέχρι σήμερα δύο φορές ενώ υπάρχουν σχετικές προτάσεις της ΠΑΣΕΓΕΣ προς το Υπουργείο Γεωργίας για πρόσθετες τροποποιήσεις που αν γίνουν αποδεκτές διαφοροποιούν το νομοθετικό πλαίσιο για τις αγροτοσυνεταιριστικές οργανώσεις . Βασικά στοιχεία και διατάξεις του Ν.1541/85 που αναφέρονται στα της οργάνωσης των συνεταιριστικών οργανώσεων, στις σχέσεις συνεταιρισμού και Ενώσεων Συνεταιρισμών καθώς και Ενώσεων και κεντρικών Ενώσεων, στις συγχωνεύσεις συνεταιριστικών οργανώσεων, στην δημιουργία συγκεκριμένων κεντρικών ενώσεων, στη διάλυση Κοινοπραξιών , στα του προσωπικού κλπ. Δεν υλοποιούνται καθόλου, αδυνατούν οι συνεταιριστικές οργανώσεις να τις εφαρμόσουν και λειτουργικά, δεν τις εξυπηρετούν. Χαρακτηριστικό είναι ότι για ορισμένες διατάξεις που προβλέπουν συγκεκριμένο χρόνο ενεργειών ήδη οι συνεταιριστικές οργανώσεις είναι εμπρόθεσμες .

Συνεταιριστικές Οργανώσεις και Κρατική Παρέμβαση

Η κρατική παρέμβαση στον αγροτοσυνεταιριστικό χώρο και η διαχρονική εξάρτηση της αγροτοσυνεταιριστικής κίνησης από το κράτος είναι ένα γεγονός αναμφισβήτητο.

Η κρατική παρέμβαση εμφανίζεται με την θεσμοθέτηση νόμων οι οποίοι προσανατολίζουν την αγροτοσυνεταιριστική κίνηση σε κατευθύνσεις οι οποίες δεν εξυπηρετούν τα συμφέροντα τους αλλά αντίθετα δυσκολεύουν την πορεία και την ανάπτυξη των συνεταιρισμών . Και όλα αυτά γίνονται γιατί το κράτος

δεν αρκείται μόνο στον έλεγχο της συνεταιριστικής κίνησης αλλά θεωρεί σωστό να παρεμβαίνει και έτσι να εμποδίζει την ανάπτυξη της.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα για όλα τα παραπάνω είναι η σύνταξη και η ψήφιση του Ν. 1541/85.

Η κρατική παρέμβαση εκδηλώνεται επίσης μέσω της πολιτικής την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ), που έμμεσα παρεμβαίνει στη λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων και ιδιαίτερα σε δύο πολύ σημαντικούς παράγοντες για τις συνεταιριστικές οργανώσεις :

α) Στην εμπορία αγροτικών προϊόντων και β) στην συγκέντρωση αγροτικών προϊόντων και στον τομέα των επενδύσεων. Σ' αυτούς τους τομείς ΑΤΕ ενθαρρύνει τους συνεταιρισμούς να προχωρήσουν σε δραστηριότητες οι οποίες είναι γι' αυτούς μη κερδοφόρες

Η εξάρτηση των συνεταιριστικών οργανώσεων από το κράτος μπορούμε να το εντοπίσουμε ανάμεσα στις σχέσεις μεταξύ της ΑΤΕ και της αγροτοσυνεταιριστικής κίνησης όπου η τελευταία έχει φτάσει στην πλήρη οικονομική εξάρτηση. Όλα αυτά διότι η αγροτοσυνεταιριστική κίνηση πλήρη αδυναμία στην αυτοχρηματοδότηση και έτσι εξαρτάται από τρίτους. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο γεγονός ότι με την εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος της Κυβερνήσεως οι συνεταιριστικές οργανώσεις αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν χρηματοδοτική ασφυξία.

Η συμπόρευση ΑΤΕ και συνεταιριστικών οργανώσεων και η ανάπτυξη μιας λεοντείας σχέσης μεταξύ τους λειτουργεί αρνητικά κυρίως για την αγροτοσυνεταιριστική κίνηση.

Οι Συνεταιριστικές και οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Η ανάπτυξη των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνεταιρισμών οδήγησε σε μαρασμό τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς.

Υπολογίζεται ότι από τους 7.278 συνεταιρισμούς που λειτουργούσαν το 1987 μόνο το 10% έχει επιδείξει κάποιες αξιόλογες δραστηριότητες. Έτσι λοιπόν μοιραία φτάσαμε στο σημείο εκείνο που η απογύμνωση των συνεταιρισμών από συνεταιριστές.

Αποτέλεσμα αυτού ήταν ο παραγωγός – συνεταιριστής να χάσει την επαφή με το ίδιο του το προϊόν και τη διαχείριση του, που γίνεται σε κάποια ανώτερα συνεταιριστικά επίπεδα.

Εξαιτίας λοιπόν των παραπάνω δημιουργείται μια ανησυχητική χαλάρωση μεταξύ του συνεταιίρου με τις συνεταιριστικές οργανώσεις που είχε αρνητικές συνέπειες στην λειτουργία των συνεταιρισμών και ιδιαίτερα στην λειτουργία των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών.

Φυσικά σε όλη την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί δεν είναι αμέτοχες οι εκάστοτε ηγεσίες των αγροτικών συνεταιρισμών που δεν προσπάθησαν να εμφυσήσουν στους συνεταιίρους τη φύση και τους σκοπούς του συνεταιρισμού καθώς και την επιχειρηματική του διάσταση και ιδιαίτερα το στοιχείο της συμμετοχής. Για αυτό λοιπόν σήμερα βλέπουμε ότι μόλις ο συνεταιίρος παραδώσει τα προϊόντα και πάρει κάποια τιμή δεν συμμετέχει στους επιχειρηματικούς κινδύνους που υπόκεινται ο συνεταιρισμός δηλαδή η ίδια η επιχείρηση του. Σε μια τέτοια περίπτωση όλο το βάρος της ζημιάς χρεώνεται στον συνεταιρισμό και για τον λόγο αυτό φτάνουμε στο σημείο σήμερα σχεδόν όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις να βρίσκονται σε άθλια οικονομική κατάσταση κάτι που θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν οι συνεταιίροι συμμετείχαν στους επιχειρηματικούς κινδύνους και δεν άφηναν όλα τα βάρη πάνω στους συνεταιρισμούς.

Το management των συνεταιριστικών Οργανώσεων

Το management των συνεταιριστικών οργανώσεων διακρίνεται στο αιρετικό management δηλ. στους αιρετικούς συνεταιριστές, στα διοικητικά και εποπτικά συμβούλια και στο υπηρεσιακό management σε στελεχιακό επίπεδο. Αναφορικά με το αιρετικό management αυτό κυρίως αποτελείται από αγρότες χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου και αγρότες της πόλης, επιστήμονες, υπαλλήλους διαφόρων κρατικών φορέων κλπ. Η μεγάλη πλειοψηφία είναι στους αγρότες μια συντηρητική επιχειρηματική νοοτροπία και περιορισμένο επιχειρηματικό ορίζοντα που δεν τους παρέχει τη δυνατότητα επιχειρηματικής διοίκησης των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Οι αγρότες της πόλης απασχολούμενοι συνήθως σε κάποια άλλη υπηρεσία, διακατέχονται από υπαλληλική νοοτροπία και σπάνια προσπαθούν να συγκεράσουν τις συνεταιριστικές επιλογές με τις κομματικές τοποθετήσεις.

Το υπηρεσιακό management σε επίπεδο στελεχιακού δυναμικού είναι στη μεγάλη του πλειοψηφία πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών με προϋπηρεσία συνήθως στον αγροτικό και αγροτοσυνεταιριστικό χώρο, προαγωγής μέσα από τις

οργανώσεις , χωρίς όμως ιδιαίτερες εμπειρίας στον επιχειρηματικό κόσμο και χωρίς τις απαιτούμενες εξειδικεύσεις .

Εξ άλλου δεν υπήρχε στις συνεταιριστικές οργανώσεις συγκεκριμένη πολιτική προσέλευσης στελεχικού δυναμικού επιπέδου top και senior management, ούτε στις υπάρχουσες συνθήκες ευνοούν τέτοιες προσελεύσεις στελεχών.

Το πρόβλημα αναφορικά με το υπηρεσιακό management συνιστάται στο ότι γαλουχήθηκε μέσα σε ένα περιβάλλον και μια νοοτροπία που περιορίζει το ρόλο του manager και τον οδηγεί σε καθαρά εκτελεστικό ρόλο. Οι αδυναμίες του συνεταιρισμού management γενικά δεν έχουν επιπτώσεις μόνον στην καθημερινή λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων αλλά κυρίως και με σοβαρές επιπτώσεις, στον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων και ιδιαίτερα στον τομέα των επενδυτικών σχεδιασμών. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι το φάσμα των συνεταιριστικών επενδύσεων εντοπίζεται σε τομείς θνησιγενείς ή πτωχών προοπτικών με αποτέλεσμα οι συνεταιριστικές οργανώσεις να είναι followers όσον αφορά τις νέες επενδυτικές πρωτοβουλίες.

Οικονομική κατάσταση συνεταιριστικών οργανώσεων

Οι λανθασμένες επενδυτικές πρωτοβουλίες , η παρέμβαση του κράτους, οι σχέσεις , όπως αυτές έχουν δημιουργηθεί μεταξύ της ΑΤΕ και των συνεταιριστικών οργανώσεων, η σύγχυση μεταξύ οικονομικής δράσης και κοινωνικής προσφοράς η έλλειψη σύγχρονων εμπορικών μηχανισμών, το πλεονάζων προσωπικό που διαθέτουν οι πιο πολλές συνεταιριστικές οργανώσεις σε συνδυασμό με τις οικονομικές και νομισματικές συγκυρίες οδήγησαν τις συνεταιριστικές οργανώσεις ιδιαίτερα στους δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους συνεταιρισμούς σε μια αρκετά προβληματική οικονομική κατάσταση από την οποία είναι αδύνατο να ξεφύγουν χωρίς κάποια κρατική ρύθμιση.

Ενδεικτικό είναι από ένα δείγμα 96 συνεταιριστικών οργανώσεων (πλην πρωτοβάθμιων) οι συγκεντρωτικές ζημιές μέχρι 31.12.87 ήταν της τάξεως των 34,1 δισεκ. Δρχ. ενώ οι ληξιπρόθεσμες οφειλές τους προς την ΑΤΕ ήσαν ύψους 65,8 δισεκ. Δρχ.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Αυτά που προαναφέρθηκαν αποτελούν το γενικό πλαίσιο που προδιαγράφει τι πρέπει να γίνει . Ουσιαστικότερο και δυσκολότερο είναι το ερώτημα πως αυτά μπορούν να γίνουν .

Για να αποδώσει ο συνεταιρισμός οφείλει πρωταρχικά να αποτελεί όργανα συνειδητής συνεργασίας και συναντίληψης των μελών του, όχι χώρος για την «πάλη των τάσεων» Στο συνεταιρισμό μια είναι η τάση : η επίτευξη του κοινού στόχου. Όλες οι άλλες τάσεις είναι ξενόφερτες και αποδυναμώνουν τη μια και μοναδική τάση. Αν επιμείνουμε σε αυτές είναι σαν να αποφασίζουμε να αποτύχουμε.

Μια δεύτερη προϋπόθεση για την επιτυχία του συνεταιρισμού στο ρόλο του είναι η αναγνώριση των συνεταιρισμών ως οικονομικών μονάδων. Αναμφισβήτητα οι συν/μοί έχουν και μια σοβαρή κοινωνική διάσταση, αλλά αν αποτύχουν στην οικονομική δράση ο κοινωνικός τους ρόλος εκμηδενίζεται. Η αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας έχει προεκτάσεις τόσο στην αξιολόγηση και στην πρόσληψη προσωπικού, όσο και στον καθορισμό των τιμών των προϊόντων και στην επιλογή και πραγματοποίηση επενδύσεων.

Στον χώρο της ΕΟΚ οι 50.000 συν/κές επιχειρήσεις που απασχολούν 700.000 μισθωτούς και εξασφαλίζουν τον εφοδιασμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων με λιπάσματα, ζωοτροφές κλπ. και μεταποιούν και διαθέτουν τα προϊόντα τους (καλύπτουν το 50% της παραγωγής), έχουν προσαρμοστεί στις ανάγκες της σύγχρονης οικονομίας .

Ακολουθούν όμοια πορεία συγχωνεύσεων και συγκεντρώσεων με τα μεγάλα ιδιωτικά συγκροτήματα (UNILEVER, NESTLE κλπ.) και ανάλογη στρατηγική ανάπτυξης με διαφοροποίηση των αντικειμενικών τους και ένταξη τους στον τριτογενή τομέα. Ας σημειωθεί πως στην Ευρώπη μεταποιείται το 70% της γεωργικής παραγωγής έναντι 90% στις ΗΠΑ.

Ο δυαδισμός που προκύπτει από τη δημιουργία μεγάλων συν/μών επιχειρήσεων και τη διατήρηση και σημαντικού αριθμού μικρών αντιμετωπίζεται με σύστημα ενσωμάτωσης μεταξύ τους και τη δημιουργία συν/κών ομίλων που καλύπτουν ολόκληρο το κύκλωμα παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας με βάση την εξειδίκευση και αξιοποίηση των ιδιαίτερων παραδοσιακών προϊόντων κάθε περιοχής που εκπροσωπούν οι τοπικές οργανώσεις.

Αυτό το σύστημα επιτρέπει τη δημιουργία φορέων οριζόντιων υπηρεσιών έρευνας, τεχνολογικού εκσυγχρονισμού, μάρκετινγκ χρηματοπιστωτικών και διαρκούς εκπαίδευσης αιρετών, διευθυντών και λοιπού προσωπικού.

Τρίτη προϋπόθεση είναι συνεπώς και η συνεργασία και κοινή προσπάθεια μεταξύ των ελληνικών συν/κών οργανώσεων για να εξασφαλίζονται τα πλεονεκτήματα του μεγάλου μεγέθους για την αξιοποίηση των οποίων δημιουργούνται οι συν/μοί. Όπου αυτή η συνεργασία αντιμετωπίζει δυσκολίες εκεί και η συνεργασία σε πρωτοβάθμιο επίπεδο σίγουρα δεν έχει γίνει πλήρως συνειδητής. Υπάρχουν από χρόνια απαράδεκτες καταστάσεις κραυγαλέας έλλειψης συνεργασίας μεταξύ των οργανώσεων μας, που αποτελούν στοιχεία έντονης διαταραχής της λειτουργίας της κινήσεως π.χ. τα πρατήρια των Ενώσεων που δεν εφοδιάζονται από στην συν/κή Προμηθευτική Ένωση αλλά από τοπικούς εμπόρους οι οργανώσεις που διανέμουν τα προϊόντα τους στις αγορές όχι μέσω της συν/κής εταιρίας διανομών (ΕΛΣΥ), αλλά μέσω ιδιωτικών αντιπροσώπων, εκείνες που δεν ασφαρίζονται στη συν/κή ασφαλιστική αλλά σε άλλες ασφαλιστικές εταιρίες. Επιβάλλεται να υπάρξει στην ΠΑΣΕΓΕΣ ή αλλού, ένα Συμβούλιο Συν/κής Δεοντολογίας που να αποκαταστήσει την τάξη επιβάλλοντας όσα υπαγορεύει η συν/κή αλληλεγγύη και συνεργασία .

Δεν είναι νοητό να εκτρέφουμε εμείς του μεσάζοντες τους οποίους σκοπό έχουμε να καταργήσουμε. Και δεν είναι δυνατό να αναπτύξουμε τον έλεγχο των συνεταιρισμένων παραγωγών επάνω στις αγορές των προϊόντων τους, που είναι βασικός στόχος των συν/μών, χωρίς υψηλό πνεύμα συνεργασίας, αλληλεγγύης και ευθύνης .

Τέταρτη προϋπόθεση , είναι η εξασφάλιση , διατήρηση και η ανάδειξη στελεχών που να ανταποκρίνονται στο μέγεθος και στις ιδιαίτερες απαιτήσεις των επιμέρους συν/κών οργανώσεων.

Αν δεν υπάρξει παρέκκλιση από τον δημοσιοϋπαλληλικό τρόπο καθορισμού των απολαβών των στελεχών, ούτε οι μεγάλες συν/κές οργανώσεις θα προσελκύσουν στελέχη αντάξια του επιπέδου τους και των αναγκών τους, ούτε οι μικρές θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στο βάρος των αμοιβών . από την άποψη των στελεχών, μια μεγάλη συν/κή οργάνωση δεν είναι πολλαπλάσιο της μικρής. Έχει ανάγκη στελεχών άλλου επιπέδου.

Πέμπτη τέλος προϋπόθεση – χωρίς η απαρίθμηση αυτή να είναι εξαντλητική – αποτελεί η εκπαίδευση με τις ποικίλες μορφές της : ενημέρωση,

επιμόρφωση, εξειδίκευση κλπ. Σχετικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες του συνεταιριστικού θεσμού.

Όσο και αν φαίνεται περίεργο, λίγοι από τους 80.000 αιρετούς και τους 11.000 υπαλλήλους των συν/κών οργανώσεων έχουν εγκύψει στην ουσία του συν/κού θεσμού του οποίου αποτελούν μέρος και τον καθοδηγούν .

Η πορεία της συν/κής κίνησης προς τις κατευθύνσεις αυτές δεν διακρίνεται από το ρυθμό που απαιτεί η αντίστροφη μέτρηση του χρόνου που έχει αρχίσει. Όμως οι εξελίξεις δεν θα προσαρμοστούν προς το δικό μας ρυθμό. Υπάρχει ακόμη κάποιο περιθώριο να ιεραρχήσουν σωστά οι προτεραιότητες της συν/κής κίνησης, να παραμερισθούν οι έντονες εσωτερικές αντιπαραθέσεις των διαθέσιμων πόρων.

Πρέπει εν τούτοις να αναγνωρισθεί ότι οι συν/μοί δεν αποτελούν μια αποκομμένη νησίδα που δεν επηρεάζονται από τον περίγυρο τους.

Το κοινωνικό , οικονομικό και πολιτικό κλίμα στο οποίο κινούνται , τους επηρεάζει συχνά αποφασιστικά και γι' αυτό ανάλογη , αν όχι μεγαλύτερη , ευθύνη βαρύνει και την Πολιτεία που διαμορφώνει αυτό το κλίμα.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Π.Σ ΑΒΔΕΛΙΔΗ : Το Αγροτικό συν/κό κίνημα στην Ελλάδα Αθήνα 1976.
- ❖ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Λ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ : Αγροτικός Συν/μός , Αθήνα 1985.
- ❖ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ : Έκθεση Πεπραγμένων 1981
- ❖ Μ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ – Γ. ΓΚΕΚΟΥ- Π. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙΔΗ : Στρατηγικής ανάπτυξης του συν/κού τομέα στην γεωργία, Αθήνα 1986.
- ❖ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ : Έκθεση Πεπραγμένων 1987.
- ❖ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ, άρθρο Ν. ΚΟΛΥΜΒΑ, Τεύχος 10.
- ❖ ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ : Το αγροτικό συν/κό πρόβλημα της χώρας, Αθήνα 1981
- ❖ Γ. ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗ , Νόμος 602 περί Συν/μών , Αθήνα 1973.
- ❖ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ, Κ.Λ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ , Τεύχος 3.
- ❖ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ – Α. ΚΛΗΜΗ- Α. ΚΑΜΙΝΑΡΗ, Το νέο Δίκαιο περί γεωργικών Συν/μών , Αθήνα 1979.
- ❖ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ , Κ.Λ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Τεύχος 2.

